

VIZIJA SLOVENIJE

Semena sprememb

Idejnik za učitelje
5. razreda osnovne šole

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

332.122(4:497.4)(073)
316.42(497.4)(073)

VIZIJA Slovenije : semena sprememb : idejnik za učitelje 5. razreda osnovne šole / [avtorice besedil Tanja Povšič ... [et al.] ; uredila Katja Bizjak in Timotej Vitez]. - Ljubljana : Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2017

ISBN 978-961-93887-6-1
1. Povšič, Tanja 2. Bizjak, Katja, 1976-
291318528

Semena sprememb

Idejnik za učitelje
5. razreda osnovne šole

VSEBINA IDEJNIKA

1	VIZIJA SLOVENIJE	3
2	SEMENA SPREMEMB	6
3	KAKO POUČEVATI, DA NE POUČUJEMO?	8
4	UPORABA IDEJNIKA IN DIDAKTIČNIH PRIPOMOČKOV	12
5	ELEMENTI VIZIJE IN KAKO JIH UPORABITI PRI POUKU	14
	5.1 UČENJE ZA IN SKOZI VSE ŽIVLJENJE	16
	5.1.1 Ščepec teorije	17
	5.1.2 Aktivnost zame	18
	5.1.3 Aktivnosti za moj razred	19
	5.2 INOVATIVNA DRUŽBA	22
	5.2.1 Ščepec teorije	23
	5.2.2 Aktivnost zame	24
	5.2.3 Aktivnosti za moj razred	24
	Delovni list Če bi bil..	25
	5.3 ZAUPANJE	28
	5.3.1 Ščepec teorije	29
	5.3.2 Aktivnost zame	30
	5.3.3 Aktivnosti za moj razred	31
	5.4 KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE	34
	5.4.1 Ščepec teorije	35
	5.4.2 Aktivnost zame	36
	5.4.3 Aktivnosti za moj razred	37
	Delovni list Bingo	38
	Delovni list Kolo Življenja	39
	5.5 IDENTITETA	42
	5.5.1 Ščepec teorije	43
	5.5.2 Aktivnost zame	44
	5.5.3 Aktivnosti za moj razred	45
	Delovni list To sem jaz	46
	Delovni list Družinsko drevo	47
6.	ZAMISLI ZA DOGODEK	52
7.	UPORABLJENI VIRI	56

1.

VIZIJA SLOVENIJE

V sozvočju z okoljem in s časom smo našli ravnovesje kakovostnega življenja. S pomočjo učenja se uspešno soočamo z največjimi izzivi. Smo inovativni, ideje spreminjamo v dejanja. Z zaupanjem ustvarjamo dobre odnose ter gradimo solidarno in strpno družbo. Slovenijo samozavestno odpiramo partnerjem, pripravljenim na sodelovanje. Ponosni bogatimo globalno mrežo s svojo kulturno edinstvenostjo.

V Sloveniji leta 2050 ustvarjamo številne uspešne zgodbe. Družbene procese sooblikujemo kot aktivni državljani, kritično in tvorno. Slovenija je ravno prav velika za razcvet inovacij in predstavlja edinstven razvojni model v svetu. Z **učenjem za in skozi vse življenje** razvijamo znanje in veščine ter krepimo odpornost za soočanje z izzivi.

Ustvarjalni posamezniki se dobro počutimo v **inovativni družbi** ter prepletu družbenih, institucionalnih in tehnoloških inovacij. Te nam omogočajo nove rešitve za ključne družbene izzive, kot so starajoče se prebivalstvo, neenakost in revščina. Sproščeno in razumevajoče življenjsko okolje je eden od razlogov, da se uspešni posamezniki in podjetja odločajo za prihod v Slovenijo. Ta je njihovo pozornost najprej vzbudila z odličnostjo izdelkov in storitev. Nato jih je osvojila s kakovostjo znanstvenih raziskav in z domiselnimi rešitvami.

Vitalna generacija leta 2050 se ne ukvarja več z delitvami iz preteklosti. Medsebojno **zaupanje** ji je pomembnejše in vredno več. Zaupamo tudi v javne ustanove, ker delujejo pregledno in odgovorno. Prebivalci jih cenimo, ker so dostopne in uporabnikom prijazne, zlasti pa – postopki tečejo hitro. Ne zapravljamo časa in energije za neproduktivne spore, pri čimer nam odlično služi učinkovit pravni sistem. Pravila so pravila, enaka za vse. Odgovorno izpolnjujemo obljube med generacijami. Spoštujemo družbene vrednote, kot so solidarnost, varnost, strpnost, medsebojno sodelovanje in mir.

Slovenci smo leta 2050 srečni ljudje. V vsakdanjem življenju občutimo, zakaj nas globalne lestvice blaginje uvrščajo čisto pri vrhu. **Živimo kakovostno**: bolje, bolj zdravo in dlje. Družbena in okoljska odgovornost sta nam zelo pomembni. Naravo spoštujemo in z naravnimi viri upravljamo premišljeno. Priložnosti za delo nam ustvarjata digitalna odličnost in model krožnega gospodarstva, ki poganjata gospodarski razvoj. Uspelo nam je, ker smo drzni, samoiniciativni in odgovorni. Cenimo čas in ga namenjamo stvarjem, ki v naše življenje prinašajo zadovoljstvo.

Največje bogastvo Slovenije pa smo ljudje. Smo vključujoča in dinamična družba. Naša **identiteta** in kultura spodbujata sodelovanje pri ustvarjanju sinergij ter soočanju z izzivi. Slovenski jezik nam veliko pomeni, naša edinstvena kultura je navdihujoča. Odločni smo in prepoznavni. Naša lega, povezanost in infrastruktura nas vpenjajo v mednarodni prostor. V njem se uveljavljamo samozavestno, s prilagodljivostjo in vzdržljivostjo. V tujini delujoči Slovenci v živahnih stikih s Slovenijo krepijo našo globalno mrežo. Glas, ugled in prepoznavnost naše države so veliko večji od njene velikosti.

Zakaj o prihodnosti razmišljati danes?

Prihodnost je neizogibni dejavnik našega bivanja, vizija prihodnosti pa daje našemu življenju motivacijo za nadgradnjo trenutnih zmogljivosti in izkoriščanje potencialov. Pogosto se zdi, da je prihodnost zaradi nedoločenosti nekaj, na kar kot posamezniki ne moremo vplivati. A ni tako. Slovenke in Slovenci smo v preteklosti že dokazali, da znamo in zmoremo sprejeti odgovornost in o prihodnosti odločati sami. Tako se tudi danes zavedamo, da je naša skupna prihodnost preveč pomembna, da bi jo prepustili naključju, in da je za boljši jutri odgovoren vsakdo izmed nas. Za doseganje zaželenih prihodnosti pa se moramo najprej odločiti, kaj želimo doseči.

Namen vizije je, da si z njo zastavimo jasne strateške usmeritve in osredotočenost v delovanju. Pri tem so nam lahko v pomoč bogato znanje in orodja, s katerimi predvidevamo trende in scenarije. Razumevanje sedanjosti je namreč ključ za predvidevanje prihodnosti: ne pomaga nam samo videti, kaj počnemo, temveč tudi ubesediti, kaj želimo v prihodnosti doseči. Vizijo smo oblikovali na podlagi mnenj in pogovorov z veliko Slovenci iz različnih demografskih skupin in interesnih področij ter tako zastavili smer, ki nas bo vodila do prihodnosti, kot si jo želimo.

Prihodnost danes

Vizija je korak naprej k proaktivnemu načrtovanju naše prihodnosti, ki ne bo prepuščena naključju, temveč bo posledica naših zavestnih odločitev, zasnovanih na trdnih izhodiščih. Zaupanje v ta izhodišča nam vliva vseobsegajoč proces, v okviru katerega je nastala vizija. V jedru vizije so ljudje: tisti, ki so sodelovali pri snovanju vizije, tisti, ki bomo uresničevali njene zamisli, in tisti, ki bomo v Sloveniji živeli leta 2050. Ne nazadnje bomo morali za uspešno doseganje načrtanega v viziji Slovenije sodelovati vsi.

Pot do vizije

Pri pisanju vizije smo vključili raznovrstne družbene skupine in skrbeli za generacijsko, in spolno uravnoveženost. V procesu nastanka so sodelovali strokovnjaki, ustanove in širša civilna družba. Potekali so številni dogodki, razprave in pogovori po vsej Sloveniji, ki so se jih udeležili različni posamezniki in prav vsak je dodal svoje ideje, zamisli in poglede na to, kakšna naj bi bila prihodnost Slovenije. Skupaj je na dogodkih sodelovalo več kot 600 ljudi, v raziskavi, kjer smo ideje dodatno preverjali, pa še več kot 1000 ljudi. Zato je Vizija Slovenije vizija prihodnosti po meri ljudi, prebivalk in prebivalcev Slovenije.

Več o nastanku vizije si lahko preberete na strani www.slovenija2050.si.

Ključne prvine vizije

Temeljno merilo razvoja je kakovost življenja, ki se zrcali v srečnih in zadovoljnih prebivalcih ter visoki socialni, zdravstveni in finančni varnosti vseh generacij. Opolnomočeni in ozaveščeni prebivalci, ki imajo možnost doseči zdravo ravnotežje med delom in prostim časom, konstruktivno prispevajo k skupnemu dobru.

Slovenija je prepoznana kot zelena oaza/park Evrope, ki skrbi za uravnovežen trajnostni razvoj s poudarkom na prehranski, energetski in snovni samooskrbi ter močnem lokalnem gospodarstvu, katerega dodana vrednost izhaja iz razvijanja lokalnih naravnih in človeških virov. Skrb za ohranjanje naravnih virov in njihova javna dostopnost prebivalcem omogočata življenje v zdravem okolju. Slovenija kot vzor proaktivno sodeluje pri razvoju novega gospodarskega modela na globalni ravni.

Inovativno okolje in miselnost ustvarjata privlačne delovne priložnosti za visoko izobražene kadre ter razvoj tehnoloških in socialnih inovacij. Slovenija je globalno uspešna v nišnih dejavnostih z visoko dodano vrednostjo. S svojimi novimi socialnimi modeli je vzor družbenega sodelovanja, sožitja in miru. Podjetniška miselnost in samoiniciativnost se kaže v kakovostnih prispevkih posameznikov k družbi in v državljanškem soodločanju.

Izobraževalni sistem pripravlja mlade na življenje s poudarkom na temeljnih vrednotah sodelovanja, odgovornosti, spoštovanja in notranjega miru. Inovativne in ustvarjalne izobraževalne metode podpirajo razvoj človeških potencialov in humanih vrednot. Temelj vključujoče, dialoške, sodelovalne in soustvarjalne družbe je skrb za drugega in zlasti za ranljive skupine.

Politične, gospodarske in družbene strukture delujejo v skladu z vrednotami miru, srčnosti, poštenosti in pravičnosti. Zato je Slovenija varna država, v kateri ljudje zaupajo drug drugemu, politiki pa so zgled odgovornega vodenja na mednarodni ravni. Bogata kulturna dediščina prispeva k razvoju samozavestnih posameznikov, ki spoštujejo različnost. Umetnost in kultura sta enakovredna drugim gospodarskim panogam (Vizija Slovenije 2016).

2.

SEMENA

SPREMEMB

Kako lepe besede prenesti v resničnost?

Skupaj. In vsak pri sebi. Da znamo prihodnost vzeti v svoje roke, smo pokazali že večkrat.

Ko vsak prispeva svoj mali del, lahko ustvarimo velike zgodbe. Naredimo velike spremembe.

ZAČETI JE TREBA PRI NAJMLAJŠIH ...

Projekt Semena sprememb je nastal kot logično nadaljevanje Vizije Slovenije, saj so tisti, ki bodo leta 2050 krojili našo usodo, danes še otroci. S projektom želimo razvijati in ponotranjati vrednote iz vizije, ki te vrednote obravnava in spodbuja njihovo izvajanje.

CILJI PROJEKTA SEMENA SPREMOMB:

- razvijanje osebnih kompetenc otrok za aktivno državljanstvo,
- razvijanje odgovornosti do sebe, drugih, narave in družbe, v kateri živimo,
- spodbujanje samoiniciativnosti in proaktivnosti.

Projekt je namenjen razrednikom in učencem petega razreda osnovne šole, saj se teme iz vizije prepletajo z učnim načrtom za peti razred. Ti v aktivnostih, vpetih v učne ure, razredne ure in dneve aktivnosti, spoznavajo elemente vizije in iščejo možnosti za svoje seme spremembe.

V celotnem šolskem letu učenci skupaj z razrednikom opredelijo področje, ki jih zanima, in izvedejo projekt, s katerim podprejo zeleni razvoj Slovenije. Semena sprememb oziroma primeri dobre prakse iz celotne Slovenije bodo predstavljeni na sklepnem srečanju in zbrani v zborniku ob koncu leta, cilj tega pa je, da se širijo.

Ključno pri tem je, da so otroci tisti, ki predlagajo spremembo in jo ob podpori učitelja izvedejo v praksi. Tako udeležijo idejo projekta, da so oni tisti, ki so semena sprememb.

ZGODBA O SEMENU

Nekega spomladanskega dne je kmet v zelo rodovitno zemljo posadil dve semeni.

»Rado bi zrastle!« je dejalo prvo seme. Čez čas je pognalo korenine globoko v zemljo in pognalo kal proti svetlobi. Odprlo je svoje srce, iz katerega se je rodil popek, ki je čez nekaj dni prelepo vzcvetel. Cvetica je vsako jutro uživala v soju sončnih žarkov. Bila je lepa, srečna in ponosna.

Drugo seme je dejalo: »Nisem povsem prepričan, da želim rasti. Ne želim pognati korenin globoko v zemljo, saj ne vem, kaj je tam spodaj. Nočem kaliti skozi zemljo, saj se lahko poškodujem. Če vzcvetim, bodo otroci odtrgali moj cvet. Zato mislim, da je najbolje, da ostanem tukaj in počakam, kaj se bo zgodilo!«

Nekega dne se je okoli semen šopiril petelin. Sklonil je glavo in z občudovanjem opazoval cvetlico, ki se je počasi razvijala. S kljunom je pobrskal po zemlji in zagledal seme, ki je ležalo v zemlji, brez korenin in brez kalí. Zato ga je pojedel.

Zgodba nosi globok nauk. Če nismo pripravljeni na napredek in se razvijati, če nismo pripravljeni tvegati, od življenja ne bomo imeli prav veliko.

3.

KAKO POUČEVATI,
DA NE POUČUJEMO?

»Ne moremo postati tisto, kar želimo biti, če ostajamo to, kar smo.«

Zig Ziglar

Živimo najbolj vznemirljiv čas človeške zgodovine. Spremembe se dogajajo pogosteje kot kadar koli doslej in prihodnost je čedalje bolj nepredvidljiva. Edino, kar o prihodnosti zagotovo vemo, je, da bodo spremembe še hitrejša in da bo vse še bolj nepredvidljivo.

Vplivamo lahko le nase in na svoj način prilagajanja. To nam odkriva, da sta vseživljenjsko učenje in tisto, česar se je treba še naučiti, ključ do uspeha, ki lahko vsakomur spremeni življenje.

Kaj je učenje? V kulturi, ki jo živijo v frizerskih šolah Paula Mitchlla, učenje dojamejo kot glagol ali kot dejavnost, ki jo lahko opazujemo. Verjamejo, da je prava opredelitev učenja »sprememba v obnašanju«. Ko nekaj znamo in tega nikoli ne uporabimo, ali to pomeni, da smo se te stvari dejansko naučili? In kako lahko merimo naučeno?

V naši družbi se učenje najpogosteje povezuje z izobraževanjem. Izobraževanje razumemo kot proces, v katerem iz individualnega vstopamo v družbo. Je orodje, s katerim se posameznik socializira v delujočega člana dane družbe. Tak posameznik posledično soustvarja in vpliva na svoje okolje, na družbo in njene institucije.

Da bi lahko bolje razumeli proces učenja v različnih vrstah izobraževanja, je dobro, da se seznanimo z različnimi oblikami izobraževanj in vzpostavimo povezavo med njimi.

Oblike izobraževanja

Formalno izobraževanje je strukturiran izobraževalni sistem, ki poteka od osnovnošolske do univerzitetne ravni ter vključuje med drugim sistem tehničnega in poklicnega izobraževanja (Gomes in drugi 2012, 31–32). V formalnem izobraževanju poteka organiziran, načrtovan in strukturiran učni proces, ki temelji na učnih ciljih, postavljenih od zunaj, na neki višji ravni, kot je državni kurikulum ali smernice ministrstva, pristojnega za izobraževanje. Formalno izobraževanje se konča s splošno priznano diplomom ali kvalifikacijo (Bakovnik in Beočanin 2010, 19).

Neformalno izobraževanje je organiziran, načrtovan in strukturiran učni proces, ki temelji na učnih ciljih. Osebam daje priložnost, da razvijajo svoje kompetence in tako imenovane mehke veščine. Posebnost neformalnega izobraževanja je, da so udeleženci akterji v procesu, sami usmerjajo lastno učenje (Porcaro in drugi 2010, 6). Metode neformalnega izobraževanja so v primerjavi z metodami formalnega izobraževanja bolj raznolike, usmerjene tudi v skupinsko učenje, sodelovalno zastavljene in večinoma temeljijo na izkušenjskem učenju. Odnosi med učitelji in učenci so interaktivni, poglobljeni in nehierarhični. Pri načrtovanju posamezne izobraževalne aktivnosti se upoštevajo različni učni tipi posameznikov, teorije o učenju in druge značilnosti, ki narekujejo zelo poglobljen pristop do tega, kako najbolj spodbuditi posameznika in skupino, da se uči, razmišljata kritično ustvarjata ..., učni proces pa je zasnovan tako, da spodbuja dejavnost, samoiniciativnost in proaktivnost vsakega vključenega posameznika. Tudi učitelj je učeča se oseba, ki se uči od udeležencev in s tem vsak udeleženec nastopi v vlogi učitelja. Tako udeleženci nosijo večjo odgovornost za svoje učenje, za skupino in za celoten proces. S tem se v neformalnem učenju razvijajo kompetence v vseh treh razsežnostih: pridobivanje novega znanja, osvajanje novih veščin in krepitev vrednostnega okvira posameznikov ter njihov odnos do predmeta učenja.

Priložnostno učenje ni organizirano, ni načrtovano in ni vnaprej strukturirano, je spontano, odvija se v vsakdanjih dogodkih in v interakciji z ljudmi. Rezultat priložnostnega učenja so znanja in spretnosti, ki se pridobijo kot nekakšni stranski učinki življenja in delovanja. To učenje poteka v družini, družbenih omrežjih, vsakdanjem življenju, prek medijev ipd. V veliki meri temelji na izkustvu, ta primer je učenje na napakah (Bakovnik in Beočanin 2010, 19).

Izkustveno učenje najbolje opiše star kitajski pregovor: »Povej mi in bom pozabil, pokaži mi in se bom spomnil, vključi me in bom razumel.« To učenje je način, kako se povežeta teorija in praksa, ključno vlogo pa ima osebna izkušnja, saj je za izkustveno učenje značilno, da se najbolje učimo, če nekaj naredimo sami (Garvas, 2010). Pri izkustvenem učenju gre za neposredno srečanje s pojavom in ukrepanje v resnični situaciji, ne več samo za razmišljanje o pojavu ali o možnosti, da bi nekaj naredili. Posameznik je lahko v procesu izkustvenega učenja sam ali v interakciji z drugimi ljudmi. Nekateri se uspešneje učijo tako, da se učenje začne pri konkretni izkušnji, sledita pa razmišljanje o dani situaciji in učenje na abstraktni ravni. Drugi se raje najprej poučijo, nato pa znanje utrdijo z osebno izkušnjo. Izkustveno učenje temelji na konkretnih osebnih izkušnjah, vsak posameznik pa v nove izkušnje vstopa z nekim predznanjem, prejšnjimi izkušnjami, svojimi teorijami in svojo osebnostjo (Cepin in drugi, 2014).

Razvojni projekt Semena sprememb omogoča prav to povezovanje formalnega izobraževanja z metodami učnega procesa neformalnega izobraževanja, priložnostnega učenja in izkustvenega učenja, pri čemer učni proces upošteva:

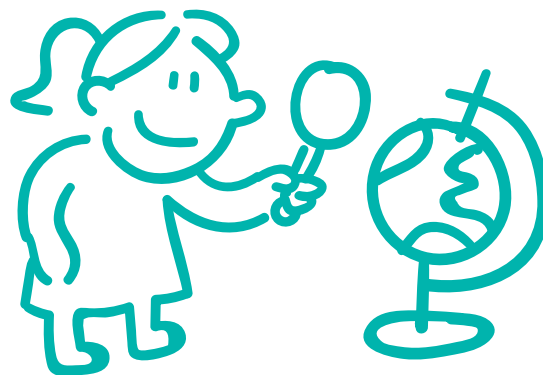
- ⇒ da je učenje dialoški proces, v katerem se učitelj in učenec nenehno učita in poučujeta v medsebojnem odnosu;
- ⇒ da znanje ni absolutno in dano od zunaj, temveč znanja nenehno nastajajo;
- ⇒ da je učenje sodelovalni in skupinski proces (znanje kroži in se črpa v skupini udeleženih);
- ⇒ da raznolikost v metodoloških pristopih in uporabljenih metodah podpira učenje kot sodelovalni proces ter omogoča doseganje ciljev vsakega posameznika, ki se lahko s tem pristopi in metodami izrazi kot učeča se oseba;

- ⇒ da je učenje sodelovalni proces, v katerem so učenci glavni akterji lastnega učenja, sooblikujejo učni proces in vplivajo na zastavljene cilje;
- ⇒ da je učenje celostni proces, ki zajame posameznikovo telesno, socialno, čustveno, motivacijsko, razumsko, duhovno in moralno razsežnost. Povezuje naučeno z življenjem ter upošteva pestrost, izkušnje, znanje in veščine, ki jih udeleženi delijo. Več dimenzij ko upoštevamo, bolj celostno pristopimo in omogočimo globlje učenje.

KAKO TOREJ UČITI, DA NE POUČUJEMO?

VKLJUČITE OTROKE!

1. Omogočite otrokom čim več učnih izkušenj, pri katerih so aktivni soustvarjalci.
2. Bodite moderator, ne učitelj.
3. Namesto razlage raje sprašujte!
4. Vodite otroke po poti, da sami pridejo do cilja.
5. Postavite sebe v drugi plan! Črpajte iz otrok in njihovih znanj in izkušenj.
6. Opolnomočite otroke in jim prepustite del izobraževalnega procesa.

OD POUČEVANJA DO MODERIRANJA

Naloga moderatorja je, da iz posameznih članov skupine izvabi znanja in ideje, da jim pomaga, da se učijo drug od drugega ter da razmišljajo in delujejo skupaj.

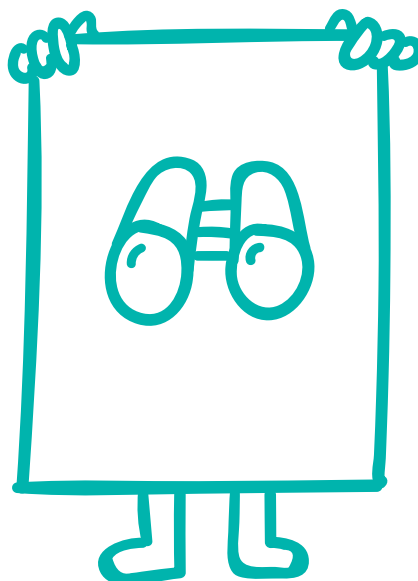
✘	✔
1. Ne debatirajte o temi,	vzpostavite dialog med učenci.
2. Ne vsiljujte metod in načina dela,	širite obzorja, nakazujte možnosti.
3. Ne ukvarjajte se z vsebino,	vodite in usmerjajte proces.
4. Ne dajajte odgovorov,	zastavljajte vprašanja.
5. Ne poučujte,	moderirajte.
6. Ne bodite otrokom na poti,	dajte jim prostor.
7. Ne usmerjajte otrok k problemom.	usmerite jih k ciljem in rešitvam.

(ZPMS 2016)

KATERE AKTIVNOSTI UPORABITI?

Izberite aktivnosti, ki bodo ustrezale zanimanju vašega razreda.

- Pogovorne aktivnosti: njihov namen je spodbuditi sodelovanje. Uporabite jih, kadar želite, da se udeleženci bolj poglobijo, se domislijo raznih možnosti ali prispevajo predloge;
- zabavne aktivnosti: njihov namen je, da otroci skozi zabavne metode razmišljajo o temi in spoznavajo informacije (npr. naredimo rap pesem, prikažemo s hip hopom ...);
- igra vlog: uporaba igre vlog v skupini vodi h globljim pogovorom o tematiki, hkrati pa omogoča simulirano izkušnjo v varnem okolju in omogoča preizkušanje različnih načinov vedenj;
- aktivna raziskava: ta aktivnost otroke vključi v ustvarjalno zbiranje podatkov o neki tematiki in spodbudi njihovo aktivnost. Uporabite lahko intervjuje, anketne vprašalnike, opazovanje, pregledovanje in kontroliranje (npr. koliko nečesa je v našem lokalnem okolju);
- poročanje: otroci pripravijo plakat, referat, povzetek in ga predstavijo sošolcem; tako za en dan postanejo novinarji;
- ustvarjalne aktivnosti: te povezujejo obe polovici možganov in omogočajo celostno učenje. Uporabite časopise, revije, slike, besede, lego kocke, plastelin, razne materiale za ustvarjanje, materiale iz narave itd.;
- uporaba sodobnih medijev: telefon in računalnik sta le dva izmed medijev, ki so realnost današnje generacije otrok. Učite jih uporabe teh, namesto zlorabe. Posnemite filmček za ozaveščanje in ga objavite na Youtubu, naredite skupino na Facebooku ali objavite fotografije na Instagramu.

4.

UPORABA

IDEJNIKA IN

DIDAKTIČNIH

PRIPOMOČKOV

IDEJNIK

Idejnik, ki je pred vami, je nekakšen priročnik z idejami, odtod tudi njegovo ime. Je zelo praktično naravnano, omogoča vam možnosti popestritve učnega načrta z aktivnostmi, ki jih lahko uporabite kot uvod v šolsko uro, kot samostojno aktivnost ali kot daljši projekt – vse je odvisno od vas in vašega razreda. Želeli smo vam podati smernice in ideje, kako popestriti pouk za spodbujanje vrednot iz vizije Slovenije.

Idejnik vsebuje različne didaktične pristope ali elemente:

- interaktiven pristop – aktivnosti so zasnovane na način, ki otrokom omogoča aktivno (so)delovanje, pri čemer se lahko na podlagi simuliranih izkušenj izkustveno učijo in tako osvojijo nova spoznanja,
- interdisciplinaren pristop – material je primeren za uporabo pri raznih urah pouka, razrednih urah, dnevih dejavnosti ..., aktivnosti pa se med seboj prepletajo in dopolnjujejo.

Idejnik odlikuje tudi kategorija . Te aktivnosti so namenjene učiteljem za pomoč v razmislek k temi. Uporabite jih lahko tudi pri delu z otroki.

AKTIVNOSTI ZA MOJ RAZRED

Te aktivnosti lahko izvedete v krajšem ali daljšem časovnem obdobju. Za vsako aktivnost za učence je opisano:

- kako se tema prepleta z učnim načrtom pri posameznih predmetih,
- kako lahko temo povežete z didaktičnimi pripomočki, ki smo jih pripravili v okviru projekta Semena sprememb,
- cilji in nameni,
- različni predlogi aktivnosti in
- zamisli za razvoj aktivnosti v daljši projekt.

RAZREDNA URA je pripravljena na temo iz poglavij vizije.

Didaktičen pripomoček:
PLAKAT SEMENA SPREMEMB

Stran plakata: Drevo sprememb

Plakat Semena sprememb vam omogoča različne aktivnosti, pri čemer lahko glede na temo merite napredek pri učencih. Na plakat v krošnjo drevesa obesite semena sprememb in ko jih izvedete, jih prestavite v plodno zemljo, v prostor pod drevesom, kjer lahko nemoteno naprej rastejo.

Drevo na plakatu ima obliko Slovenije, kar pomeni, da ga lahko uporabljate tudi kot stiliziran, simboličen zemljevid Slovenije.

Ob plakatu je tudi pet krogov z vizualno podobo vsakega od elementov vizije (učenje za in skozi življenje, inovativna družba, zaupanje, kakovostno življenje in identiteta), ki omogočajo bolj usmerjen pogovor o tematiki.

Stran plakata: Naš razred

Druga stran plakata vam omogoča, da v plakat vpišete imena učencev (vodoravne linije). V prazne navpične stolpce sami določite kategorije, ki jih boste merili, na primer osvojena nova veščina, počutje, priprava aktivnosti za razred ... Ko otrok doseže dogovorjeno v stolpcu, se podpiše pod svoje ime, nalepi znak svojega razpoloženja itd.

Didaktičen pripomoček:
KARTICE PRIHODNOSTI

Kartice prihodnosti spodbujajo krepitev asociativnega mišljenja in ustvarjanja zamisli. V kompletu je 150 kartic z nedokončanimi stavki, po 30 stavkov za vsako področje vizije.

Nedokončani stavki pomagajo, da opišete sebe, svoje počutje, želje in cilje. Namenjeni so poglobljenemu razmišljanju o sebi, drugih in dejavnostih, ki vas spodbujajo k rasti in razvoju. Pomagajo pri izkustvenem učenju, saj se na njihovi podlagi najprej podelijo izkušnje, ob karticah sledi pogovor o njih, nato pa se izluščijo sklepi in se poda razmislek, kako je mogoče na podlagi odgovorov delati naprej.

Uporabite jih lahko kot uvod v dan ali šolsko uro, kot poglobljeno aktivnost, kot sklepni del. Zapisane stavke lahko uporabljate na nešteto možnih načinov in variacij – različni načini uporabe so prepuščeni vam.

5.

ELEMENTI
VIZIJE IN KAKO
JIH UPORABITI
PRI POUKU

V kakšni Sloveniji želimo živeti?

**Naša prihodnost je preveč pomembna, da bi jo prepustili naključju.
Za boljši jutri je odgovoren vsak od nas.**

Danes.

KAKO URESNIČITI VIZIJO?

Podoba Slovenije, kakršno izrisuje Vizija Slovenije, je nemogoče uresničiti brez širokega soglasja in usklajenega delovanja vseh prebivalcev. Začrtane prihodnosti ne moremo doseči samo z velikimi projekti, katerih pobudniki so država in njene institucije. Vizija je kakor drevo, ki ima v svoji krošnji skritih veliko plodov, ti pa pomenijo pet glavnih elementov vizije. Ko plodovi dozori, se spremenijo v semena, ki odpadejo z drevesa in če padejo na plodna tla, vzkalijo v nove poganjke. Posadimo ta mala semena, da bodo lahko v prihodnosti zrasla nova drevesa in nova, boljša prihodnost!

Semena namreč pomenijo zamisli in dejanja vseh nas: dejanja in zaveze za izboljšanje zaupanja v sočloveka in institucije, ki so vzpostavljene za opravljanje služb v javno dobro. Boljša prihodnost lahko nastane tudi iz najmanjše zaveze, spremembe ali dejanja, ki ga izvede prav vsak izmed nas.

Bodite zraven! Aktivno sodelujte za uresničevanje naše skupne prihodnosti.

UVODNA RAZREDNA URA

PREDSTAVITEV PROJEKTA SEMENA SPREMEMB

Cilj: učenci spoznajo projekt Semena sprememb, namen, cilje in aktivnosti.

Pripomočki: plakat Semena sprememb, pet glavnih elementov vizije, samolepilni listki.

Potek:

- učenci skupaj z učiteljem razložijo pomen petih piktogramov in drevo, ki pomeni Vizijo Slovenije,
- vsako aktivnost, ki se bo v razredu izvajala, učitelj nakaže z enim izmed petih glavnih elementov vizije tako, da simbol pritrdi na drevo,
- učenci na drugo stran plakata Semena sprememb napišejo svoja imena; s tem postanejo aktivni udeleženci projekta,
- pogovorijo se o tem, kaj so njihove želje, pričakovanja, cilji, ki bi jih želeli uresničiti v projektu. Pričakovanja se zapišejo in nalepijo na drevo.

KAKO SE PRIPRAVI PREDSTAVITEV?

V projektu Semena sprememb so otroci glasniki sprememb. Pri predstavitvi svojih zamisli, predlogov, sklepov so lahko v pomoč naslednja vprašanja:

- Kdo so moji poslušalci?
.....
.....
- O čem bom govoril(-a)?
.....
.....
- Katere materiale, znanja, izkušnje ... imam na voljo?
.....
.....
- Ali jih moram dopolniti in s čim?
.....
.....
- Glavna misel moje predstavitve.
.....
.....
- Kaj želim, da si poslušalci zapomnijo?
.....
.....
- Kakšno korist bodo imeli poslušalci od mojega nastopa?
.....
.....
- Kako začnem in kako končam?
.....
.....

5.1

UČENJE ZA IN SKOZI VSE ŽIVLJENJE

»Če se otroci naučijo svojega pogleda na svet – če ne sodijo prehitro, če znajo razmisliti o alternativah, poiskati nove rešitve, če se zavedajo trenutka in znajo svet dojemati širše –, lahko radikalno vplivajo na to, kako se povezujejo s svetom ter razvijajo poklice in kariere, ki bodo imeli smisel za njih in jim prinašali veselje.«

Steve Dahlberg

5.1.1 ŠČEPEC TEORIJE

Kompetence

Izraz kompetence se na področju učenja čedalje bolj uveljavlja. V razumevanju učenja prinaša vedenje, da učenje ni le znanje, temveč je sklop znanj, veščin, sposobnosti, drž, ... »Primarni rezultat učenja, bodisi da gre za razvito veščino, držo ali novo znanje, je kompetenca. To je sposobnost posameznika, da nekaj naredi na boljši ali spremenjen način. Kompetenca je kombinacija veščin, znanja, izkušenj, drž, vrednot, ki dajejo osebi sposobnost, da ravna na določenem nivoju kompetence. Kompetence se ne da samo trenirati, potreben je tudi osebni razvoj pristopa, drž, in sprejete vrednote do določene naloge« (WLDP 2011, 58).

Kompetence razvijamo na različne načine: lahko se neko stvar začnemo učiti na novo (učenje z izkušnjo) ali pa neko veščino izpopolnjujemo in nadgrajujemo ter tako postajamo strokovnjaki v neki kompetenci (učenje z izvajanjem). Razvijanje kompetence se s tem ne ustavi, saj lahko neko kompetenco podajamo naprej in tako podpiramo učenje pri drugih. Kompetence delimo na specifične in splošne.

Pri specifičnih kompetencah gre za uporabo tehničnih, postopkovnih znanj in strokovnih veščin, da lahko uspešno opravimo neko delo. Razne panoge, delovna okolja in nekateri poklici zahtevajo različne specifične kompetence, pri nekaterih poklicih pa imajo še vedno največjo vlogo poklicno specifične kompetence, ki jih ne morejo nadomestiti še tako dobro razvite splošne kompetence (zdravnik, farmacevt, avtomehanik ...).

Splošne kompetence so tiste, ki so uporabne tako v raznih poklicih kot življenjskih situacijah. Omogočajo uspešno vključitev v družbeno življenje in v odrasli dobi povečujejo zaposljivost. Na tem mestu se bomo posvetili le nekaterim od njih, s katerimi lahko dosežemo kakovostno sobivanje in kakovostno življenje (Zavod RS za zaposlovanje 2017).

Kompetenca branja: to je veliko več kot le prepoznavanje črk in besed. Pomeni razumevanje in interpretacijo napisanih informacij v različnih oblikah, kot so priročniki, poročila, pisma, grafi, tabele, urniki, obrazci, znaki, navodila ipd. Gre tudi za razumevanje namena besedila, določanja osnovne ideje in skritih sporočil ter učenje novih informacij. Kar preberete, lahko uporabite pri opravljanju nalog in v drugih prihodnjih situacijah.

Kompetenca pisanja: nanaša se na pisanje sporočil in dokumentov različne dolžine, tipa in zahtevnosti. Oseba z visoko izraženo kompetenco pisanja je sposobna dobro zapisati informacijo, sporočilo, razmišljanje, ideje, čustva ... Besedilo je slovnično pravilno, razumljivo ter vsebuje ustrezne informacije in primere. Vsebina in način pisanja sta prilagojena posamezniku oziroma ciljni publiki.

Kompetenca računanja: nanaša se na razumevanje in učinkovito uporabo matematike, števil in najrazličnejših računskih operacij pri reševanju praktičnih problemov v vsakodnevem življenju in na delovnem mestu. Pomeni tudi interpretacijo matematičnih informacij, npr. oblikovanje trendov v prihodnosti na podlagi spremenljivk in trenutnih podatkov.

Kompetenca sporazumevanja v tujih jezikih: ta se kaže kot razumevanje, interpretacija, izražanje misli, čustev, dejstev, mnenj, tako v govorni kot pisni obliki. Pomeni razumevanje prebranih besedil, slovnično pravilno pisanje, slušno razumevanje in zmožnost pogovora z drugimi ljudmi v tujem jeziku glede na potrebe in kontekst uporabe: delo, izobraževanje, prosti čas. Vključuje tudi odprtost do različnih kultur in spoštovanje drugih.

Kompetenca uporabe računalnika: to pomeni razumevanje in učinkovito uporabo računalniške opreme (računalnika, tiskalnika in računalniških programov). Gre za osnovno uporabo računalnika pri pisanju, oblikovanju in shranjevanju dokumentov, pri komunikaciji z drugimi z elektronsko pošto, uporabo svetovnega spleta ipd. Na višji ravni pomeni tudi učinkovito uporabo zahtevnejših programov za reševanje problemov na delovnem mestu in v vsakdanjem življenju.

Kompetenca komuniciranja: ta zajema govorjenje, poslušanje, prilagajanje in odpravljanje komunikacijskih ovir. Ker smo v nenehnem stiku z drugimi ljudmi, je kompetenca komuniciranja pomembna tako v zasebnem življenju kot v delovnem/učečem se okolju.

Kompetenca zmožnosti prepoznavanja in reševanja problemov: ta se kaže kot učinkovito prepoznavanje, da problem obstaja, spretno in vztrajno zbiranje informacij, iskanje raznih možnih rešitev z uporabo analitičnega mišljenja, logike, izkušenj in posebnih metod reševanja problemov. Posameznik mora znati oceniti primernost in posledice posamezne rešitve, izbrati primerno rešitev, jo uresničiti in na koncu ovrednotiti.

Kompetenca kritičnega in analitičnega mišljenja: to je nujen element kompetence reševanja problemov in se kaže tudi kot hitro razumevanje procesov, konceptov, sprememb in učenje novih nalog.

Kompetenca vodenja: to pomeni, da znamo vzpostaviti zaupanje, vzbuditi radovednost, spodbuditi sodelovanje in motivirati tako sebe kot druge, vzpostaviti učinkovito komunikacijo in reševati nesoglasja. Obenem smo zgled, učitelj in mentor drugim, posredujemo jim ustrezno povratno informacijo in skrbimo za njihov razvoj.

Kompetenca motivacije: ta se kaže kot visoka mera zanimanja in volje do začetka ter opravljanja raznih aktivnosti in odgovornosti, da je nekaj dobro opravljeno. Pomembni so lastna želja, interes in notranja motivacija. Kaže se kot prevzemanje pobude in iskanje priložnosti, da sami doprinesemo tudi k skupnim ciljem, ter kot pripravljenost sprejeti zahtevnejše naloge in dejavnosti in vztrajati pri njih.

Kompetenca timskega dela: to je pripravljenost sodelovanja v skupini, izkazovanje lojalnosti, aktivno delovanje za doseg skupnih ciljev, vzpostavitev ustrezne medosebne komunikacije, spoštovanje mnenj, podajanje in sprejemanje ustrezne povratne informacije, konstruktivno reševanje medosebnih sporov ipd.

Kompetenca vseživljenjskega učenja: ta pomeni nenehno pridobivanje in razvijanje znanja, veščin in kompetenc. Vključuje tudi odgovornost za poklicni razvoj in uporabo novo pridobljenega znanja in kompetenc v različnih situacijah.

Kompetenca načrtovanja in organizacije: ta se kaže v postavljanju jasnih in realnih ciljev, izdelavi načrta za doseg ciljev, določanju virov, potrebnih za premagovanje morebitnih ovir in za doseg ciljev, učinkovitem določanju prednostnih nalog,

predvidevanju dolžine in zahtevnosti posameznih nalog ter pripravi in izvajanju urnika. Gre za uspešno upravljanje časa, energije in potrebnih virov na način, ki zagotavlja uspešno in pravočasno opravljene naloge.

Kompetenca iniciativnosti: ta se kaže kot aktivno iskanje priložnosti za lasten doprinos k rezultatom, npr. iskanje rešitev problema in predlaganje sprememb, preden kdo za to prosi, tudi kot odločitve in iskanje dodatnih nalog ter obveznosti. Pomeni postavljanje realnih ciljev, ki so obenem izziv, trud za dobro opravljeno delo in rezultate, ki so nad standardi in pričakovanji, skrb za osebni razvoj in izboljševanje lastnih kompetenc. Kaže se tudi kot zmožnost neodvisnega dela brez neposrednega nadzora.

Kompetenca prilagajanja in fleksibilnosti: pomeni prepoznavanje in učinkovito spoprijemanje z novimi, drugačnimi, tudi nepričakovanimi dogodki, zahtevami, ljudmi in pritiski. Gre za pripravljenost narediti tisto, kar je potrebno, da se rezultati dosežejo v spremenjenih okoliščinah. Posledično to pomeni spremeniti cilje, prednosti, postopke, vedenje, način komunikacije in sprejemanje odločitev. Kompetenca zajema sprejemanje sprememb in negotovosti kot realnosti današnjega življenja.

Kompetenca osebnega razvoja: ta zajema aktivno prevzemanje odgovornosti za osebni in strokovni razvoj ter je pomemben temelj za razvoj drugih kompetenc.

Razvoj kompetenc, ki je precej širši od pridobivanja znanja, je torej ključen dejavnik, da bodo otroci zrasli v uspešne posameznike.

5.1.2 AKTIVNOST ZAME

MOJE KLJUČNE KOMPETENCE ZA USPEŠNO DELO

V nadaljevanju je opisanih šest kompetenc, ki lahko pomagajo pri večji uspešnosti na delovnem mestu. Pri ocenjevanju svojih kompetenc uporabite ocene od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da kompetenca ni razvita, 5 pa, da je kompetenca odlično razvita. V naslednji stolpec (Kaj bi moral(-a) še razviti? Kako?) vpišite, kako boste dano kompetenco razvijali v prihodnje.

Lestvica za ocenjevanje kompetenc

0	1	2	3	4
Kompetenca ni razvita.	Osnovno znanje in veščine so osvojeni, vendar kompetenca ni zadovoljivo razvita.	Kompetenca za opravljanje nalog, vendar sta potrebna vodenje in supervizija.	Kompetenca za opravljanje osnovnih nalog brez vodenja in supervizije.	Kompetenca za opravljanje zahtevnih nalog brez vodenja in supervizije.

KOMPETENCA	OPIS	OCENA	KAJ BI MORAL(-A) ŠE RAZVITI? KAKO?
SAMOINICATIVNOST	Prepoznavanje raznih situacij in učinkovito vedenje v teh. Podajanje zamisli, predlogov, ki ustrezajo dani situaciji.		
ODGOVORNOST ZA SVOJA DEJANJA	Sprejema odgovornost za svoja dejanja, delujem odgovorno in etično. Učinkovito argumentiram svoje odločitve.		
SPOSOBNOST UČINKOVITE KOMUNIKACIJE IN KULTURNA ODPRTOST	Učinkovito se sporazumevam na vseh ravneh (ustno, pisno). Imam funkcionalno znanje tujih jezikov. Odprt(-a) sem do drugih kultur.		
REŠEVANJE PROBLEMOV IN KONFLIKTNIH SITUACIJ	Učinkovito prepoznavam problem in iščem rešitve. Učinkovito ravnam v konfliktnih situacijah.		
DIGITALNA PISMENOST	Imam znanje in učinkovito uporabljam računalnik ter orodja, ki jih ta ponuja.		
TIMSKO DELO	Učinkovito sodelujem v skupini. Upoštevam mnenja drugih. Nudim medsebojno pomoč in solidarnost.		

5.1.3 AKTIVNOSTI ZA MOJ RAZRED

POVEZAVE Z UČNIM NAČRTOM:

Predmet družba: vsebine država Slovenija (organiziranost države).

Predmet slovenščina: sklop razvijanje zmožnosti pogovarjanja.

Predmet likovna umetnost: sklop oblikovanje na ploskvi in oblikovanje v tridimenzionalnem prostoru.

AKTIVNOST 1

Kot uvod v temo uporabimo didaktičen material kartice prihodnosti in odgovorimo na nekaj nedokončanih stavkov iz razdelka Učenje za in skozi vse življenje.

AKTIVNOST 2

KUL VEŠČINA

Aktivnost lahko izvajate pri vseh predmetih, saj se izbrana veščina nanaša na cilje učnih načrtov.

- Vodite pogovor o pomenu znanja in veščin, učenci ugotovijo, katera področja, veščine bi radi izboljšali, kako jim bo to pomagalo in koristilo v prihodnosti.
- Vsak posameznik izbere veščino, ki mu pomeni izziv (ročne spretnosti – pletenje, vezenje ..., gibalne veščine, glasbeni izziv, likovni izziv, izboljšana tehnika branja ...).
- Vsak učenec na listek napiše izbrano veščino in jo pritrudi na plakat (nalepi na drevo ali zapiše v razpredelnico).
- Dejavnost poteka približno tri mesece.
- Sledi predstavitev napredka (ročno spleten šal, narejen preval, zaigrana pesem na instrumentu, narejen portret, tekoče branje ...).
- Po naučeni veščini se listek z zapisano veščino spremeni v seme, ki odpade z drevesa na plodna tla, kjer

vzkali v nov poganjek, kar v tem primeru pomeni, da učenec nadgradi večščino z novim izzivom ali si izbere novo večščino.

- a. Učenci, ki niso dosegli večščine, ostanejo na drevesu in vadijo še naprej.
- b. Igro izvajamo tako dolgo, kot se kaže zanimanje in napredek.

AKTIVNOST 3

ŠOLSKA URA PO NAŠI MERI

Cilj: učenci spoznajo pomen aktivnega sodelovanja za dodatno vrednost izobraževanja

Potek:

- a. Razred razdelimo v skupine po pet učencev, le ti se postavijo v kolono drug za drugim.
- b. Zadnji učenec v koloni da list na hrbet tistega pred njim in zapiše predlog za pouk, kakršnega si želi. Nato prepogne listič v harmoniko in ga poda učencu pred njim. Le ta ne vidi kaj je napisal učenec za njim in napiše svoj predlog, zopet na hrbtu učenca pred njim. List prepogne in ga poda naprej. Ko list prejme prvi v koloni, se otroci obrnejo za 180 stopinj, da sedaj prvi učenec lahko piše na hrbtu učencu pred njim. Skupina konča, ko je napisala toliko predlogov, da se lista ne da več prepogniti.
- c. V skupini pregledajo predloge. Eden od učencev predstavi predloge njihove skupine. Naredimo skupne predloge celega razreda in jih napišemo na listke. Listke s predlogi damo v vrečko in otroci izvlečejo en predlog, ki ga potem učitelj vključi v šolski proces. Vsak teden izvlečemo en predlog in učitelj npr. vsak petek pripravi pouk na način, da vključuje predloge učencev.
- d. Učenci predstavijo predloge/ideje za šolsko uro po njihovi meri tudi na sestanku učiteljskega zbora

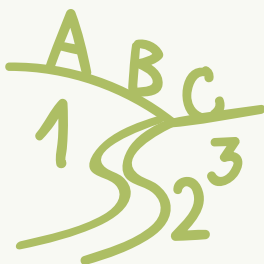
AKTIVNOST 4

REKA UČENJA

Cilj: učenci spoznajo aktivne metode učenja.

Potek:

- a. učence pozovite, naj naredijo svojo reko učenja. Za reko lahko uporabijo najrazličnejši material – lahko jo narišejo, jo naredijo z vrvico, izrežejo trak ..., na svoji reki učenja označijo, kdaj v življenju so se naučili neke večščine in usvojili neko znanje (npr. govorjenje, pisanje, vožnja s kolesom, igranje instrumenta ...). Povabite

jih, naj razmislijo, kako so se naučili (z opazovanjem, poizkušanjem, poslušanjem ...). Pogovorite se o najboljših načinih učenja (pri teh jih opozorite, da učenje ne poteka le v šoli, temveč tudi doma, pri športu, na igrišču itd.). Kateri načini so jim bili všeč? Kaj bi se lahko naučili od sošolcev? Kaj bi lahko poskusili drugače?;

- b. tudi učitelj predstavi svoj najljubši način učenja;
- c. pogovorite se o tem, da se ljudje učimo na različne načine. Pomembno je, da vedo, kateri je njihov prevladujoči način. Otroke povabite, da v razpredelnico na plakatu označijo svoj prevladujoči način (narišejo npr. oko (vidni tip), uho (slušni tip) ali roko (kinestetičen tip));
- d. učence povabite, naj opazujejo, kako se učijo in o uspehih poročajo drugim.

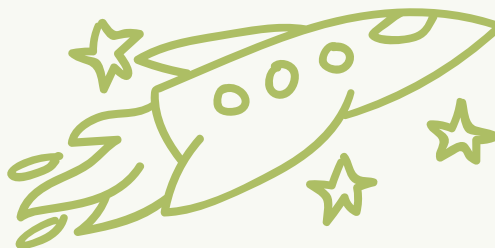
AKTIVNOST 5

POKLICI PRIHODNOSTI

Cilj: učenci izražajo mnenja o izobraževanju in poklicih prihodnosti, ozavešajo, da kakovostno izobraževanje omogoča pogoje za pridobitev poklica in kakovostno življenje.

Potek:

- a. učenci v parih drug drugemu pripovedujejo, kaj bi želeli postati oz. kateri poklic jim je všeč;
- b. po petih minutah pogovora razredu predstavijo, kaj jim je pripovedoval sošolec;
- c. pogovor – poklici v Sloveniji: katere poklice poznajo, kateri so poklici prihodnosti? Izhajajte iz inovativnosti, dobrih zgledov – zagonskih podjetij (te lahko najdete na spletu oz. v oddaji Prava ideja), kmetijstva (Lušt), gospodarstva (Pipistrel, Riko), izpostavite najprej tiste v lokalnem okolju ...;
- d. oblikovanje plakata Moja izobraževalna prihodnost – kaj bom postal in kaj bom naredil za to?;
- e. spoznavajte poklice: povabite starše, da obiščejo razred in predstavijo svoj poklic, ali naredite tržnico poklicev, na kateri vsak otrok predstavi en poklic po svojih izbiri,
- f. predstavite uspešnih podjetnikov (obisk predstavnik podjetja oz. podjetnika iz lokalnega okolja).

AKTIVNOST 6

ZELIŠČNI VRT V LONČKIH

Cilj: učenje veščin vrtnarjenja, ozaveščanje o pomenu ekološkega kmetijstva in povečanja samooskrbe.

Potek:

- učenci na podlagi pogovora in aktivnega učenja spoznava pridobivanje zdrave prehrane naših prednikov – vprašajte jih, kaj so jedli naši predniki;
- razredni vrt – ugotovite, kako bi lahko oblikovali razredni vrt. Možnost je lahko okolica šole za izdelavo šolskega vrta oz. prostor, kjer v lončkih sadijo razna semena in sadike (primerno za šole v mestih);
- naučite se osnov – kako semena rastejo, kako posadimo sadike, kako skrbimo za rastlino ...;
- dogovorite se, kaj boste posejali ali posadili, da boste lahko tudi okušali in pojedli (npr. začimbe, kalčki);
- aktivno delo na vrtu oziroma v lončkih;
- ko pridelki zrastejo, izdelajte zdrav namaz ali skuhajte juho oziroma zelišča posujte po kruhu z namazom;
- zapišite recepte;
- v kotičku Semena idej, izmenjujte ideje in recepte. K sodelovanju povabite šolske novinarje, ki spoznanja in recepte objavijo na šolskem radiu in v šolskem glasilu.

AKTIVNOST 7

PLUS – MINUS

Cilj: razvijanje veščin za opazovanje situacije iz različnih zornih kotov.

Potek:

- razred razdelite v dve skupini,
- izberite neko situacijo ali problem (uporaba mobilnikov na šoli, šolski odmori ...),
- prva skupina poišče čim več pozitivnih dejavnikov situacije ali problema, druga skupina pa čim več negativnih. Skupini predstavita svoj vidik in hkrati poskušata prepričati nasprotno skupino,
- če argumenti koga prepričajo, lahko kadar koli zamenja skupino,
- aktivnost naj ima časovno omejitev, o kateri presodi učitelj,
- na koncu povzemite najboljše argumente in stališča in se pogovorite, kaj ste se iz tega naučili.

Potek:

- z učenci se pogovorite o pojmih republika, demokracija, parlament, predsednik, vlada ...
- pogovorite se o vlogi predstavnikov, ki bodo zastopali razred v šolskem parlamentu,
- pogovorite se o pereči problematiki na šoli (uporaba mobilnikov, kultura prehranjevanja, strpnost do drugačnih ...),
- učenci v skupini ali posamezno izpolnijo tabelo Kaj lahko stori ...?,
- otroci predstavijo svoje predloge (Kaj lahko storiš TI?),
- iz slišane učenci predlagajo, kdo bi razred lahko suvereno zastopal na šolskem parlamentu,
- izvedba volitev,
- učenec, ki postane predstavnik šolskega parlamenta, zbere predloge celotnega razreda (teme, ki jih učenci želijo izpostaviti),
- skupaj kot razred poenotite stališča in se odločite za najpomembnejšo temo.

DELAVNICA ZA RAZREDNO URO

AKTIVNI DRŽAVLJANI

Cilj: razvijanje državljske zavesti, osmišljanje posameznikovih pravic in dolžnosti pri sooblikovanju družbenih procesov.

Namen: izvedba razrednih volitev predstavnikov v šolski parlament.

Tabela Kaj lahko stori ...?

Problem	Kaj lahko stori ravnatelj?	Kaj lahko storijo učitelji?	Kaj lahko storijo starši?	Kaj lahko storiš TI?

5.2

INOVATIVNA DRUŽBA

»Nekateri vidijo stvari, kakršne so, in se sprašujejo, zakaj je tako. Jaz sanjam o stvareh, ki se še niso zgodile, in se sprašujem: ‚Zakaj pa ne?‘«

Robert F. Kennedy

5.2.1 ŠČEPEC TEORIJE

Z USTVARJALNOSTJO DO INOVATIVNOSTI

Mnogokrat smo inovativni lahko le, če negujemo svojo ustvarjalnost in ji dovolimo prosto pot, saj gre pri ustvarjalnosti za vzpostavljanje povezav tam, kjer jih prej ni bilo ali jih nismo opazili. Pri tem ne gre za to, ali smo ustvarjalni, temveč v kateri panogi ustvarjalnosti smo najmočnejši.

Howard Gardner (2010), profesor s harvardske univerze, meni, da imamo osem vrst inteligence, ki so razvite do neke stopnje. Ustvarjalnost pojmuje kot sestavni del vseh osmih inteligenc:

- lingvistična inteligenca: ustvarjalnost pri uporabi govora in pisanja;
- logično-matematična inteligenca: ustvarjalnost na področju logičnega in analitičnega mišljenja;
- glasbena inteligenca: ustvarjalnost s toni in ritmi;
- vizualno-prostorska inteligenca: sposobnost ustvarjalne uporabe prostora, barv in oblik;
- kinestetična inteligenca: ustvarjalnost, ki temelji na dobri telesni koordinaciji in gibanju;
- intrapersonalna inteligenca: ustvarjalnost, ki omogoča razumevanje samega sebe in osebno rast na temelju vedenja;
- interpersonalna inteligenca: ustvarjalnost, ki se kaže v odnosu do drugih;
- naturalistična inteligenca: ustvarjalnost, ki se kaže v razumevanju in življenju v naravo.

Ellis Paul Torrance (v Keong 2008, 29), ki med strokovnjaki velja za očeta ustvarjalnosti, meni, da ustvarjalnost zahteva vajo ter da je mogoče to sposobnost izboljšati z učenjem. Pravi, da je »ustvarjalno mišljenje proces zaznavanja težav, problemov, primanjkljaja informacij, manjkajočih elementov in napak. Je proces ugibanja in postavljanja hipotez o možnih rešitvah prej naštetih pomanjkljivosti; proces vrednotenja in poskušanja hipotez in po potrebi njihovega spreminjanja ali ponovne zastavitve in na koncu, posredovanje rezultata«.

Edward de Bono (v Keong 2008, 57) pravi, da ustvarjalno mišljenje ni stvar nadarjenosti, temveč je večšina, ki se je je mogoče naučiti. Ljudem podeli moč, saj okrepi njihove sposobnosti, izboljša skupinsko delo in s tem povečuje produktivnost«

Kako do ustvarjalnega mišljenja?

- **Znanje:** bolj ko je znanje raznovrstno, večja je verjetnost, da bomo znali vzpostaviti povezave tam, kjer jih še ni.
- **Razmišljanje:** pri iskanju rešitev uporabljamo lateralno ali divergentno razmišljanje (iskanje različnih rešitev).
- **Inkubacija:** valilnica idej je proces, ko zavestni um razbremenimo, mu damo počitek. Takrat deluje podzavest. Temu času pravimo čas inkubacije, ki lahko traja le nekaj minut, nekaj ur, nekaj dni ali pa več let. Inkubacija lahko poteka na različne načine: med počitkom, igro, spanjem ali dremanjem, v času sanjarjenja ali ko se ukvarjamo s povsem drugimi zadevami (se spomnite Arhimeda in njegovega slavnega zakona relativnosti, ki se ga je domislil med kopanjem?).
- **Rojstvo zamisli,** pri čemer vsaki rešitvi ali zamisli damo možnost in ne vrednotimo posamezne utrnjene zamisli.
- **Razvoj ideje** pomeni preizkušanje idej, da bi bil končni rezultat čim koristnejši, uporaben.

V današnjem času, ko se svet hitro spreminja in je nepredvidljiv, je mogoče prav ustvarjalnost ključna za naše preživetje in naš prodor na trg dela: oblikovanje novih delovnih mest in/ali oblikovanje novih poklicev, ki nam lahko zagotovijo prihodek ali vir preživetja.

5.2.2 AKTIVNOST ZAME

Ko se znajdemo pred posameznim problemom, odrasli iščemo rešitev zanj z vertikalnim, konvergentnim razmišljanjem. Tako se ujamo v past, v kateri imamo eno ali dve možni rešitvi, iščemo v globino in mnogokrat ne vidimo izhoda iz te globoke luknje. Z lateralnim, divergentnim razmišljanjem pa iščemo več idej, ki nas pripeljejo do več možnih rešitev, čeprav se nam na prvi pogled zdijo kot nesmiselne.

- Opreделите svojo trenutno težavo, za katero nimate rešitve. Na eno stran lista napišite glavne vzroke za težavo, na drugo stran pa posledice. Prepoznajte in upoštevajte vzroke, ki so temelj vaše težave.
- Naštete vsaj 20 možnih idej, kako bi lahko težavo rešili; zapišite vseh 20.
- Vprašajte prijatelje in/ali družinske člane, kako bi oni rešili težavo; odgovore zapišite.
- Ne pozabite na inkubacijo – razbremenite zavestni del in pustite nezavednemu, da opravi svoj del.
- Preglejte zapisane zamisli in izberite najboljšo.
- Izbrano zamisel ali rešitev udejanjite ali razvijajte (iz kaj v kako).
- Na koncu ovrednotite, kaj ste se iz tega naučili.

5.2.3 AKTIVNOSTI ZA MOJ RAZRED

POVEZAVE Z UČNIM NAČRTOM:

Predmet družba: vsebina sodelovanje v skupnosti.

Predmet slovenščina: sklop razvijanje zmožnosti pogovarjanja.

Predmet naravoslovje in tehnika: vsebina naprave in stroji – konstrukcijske zbirke.

1. AKTIVNOST:

Kot uvod v temo uporabite didaktičen material kartice prihodnosti in odgovorite na nekaj nedokončanih stavkov iz razdelka Inovativnost.

2. AKTIVNOST:

NAJBOLJ NORA ZAMISEL

Cilj: spodbujanje inovativnega mišljenja.

Potek:

- razred razdelite v skupnice po pet članov,
- učenci drug drugemu predstavijo svojo najbolj nora zamisel,
- v skupini se o zamislih pogovorijo, skupaj razmišljajo, kako bi jih lahko še dodelali. Izberejo eno izmed zamisli in jo (s pantomimo) predstavijo sošolcem,
- igro lahko igrate več dni, kot uvod v šolski dan, dan začnite s predstavitev/pantomimo nore zamisli,
- zamisli lahko zapisujete v tabelo na plakatu. Na koncu izberite najbolj zanimivo in naredite akcijski načrt za njeno uresničitev.

3. AKTIVNOST:

NEZNANI PREDMET

Cilj: spodbujanje razmišljanja zunaj okvirjev.

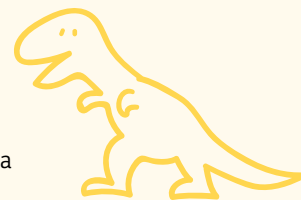
Potek:

- na sredino prostora postavite neki predmet in udeležence pozovite, naj za trenutek pozabijo, zakaj se ta predmet uporablja, in ga poskusijo uporabiti na drug način. Vprašajte jih, kaj bi to še lahko bilo;
- vsak, ki ima zamisel, s pantomimo (brez besed) prikaže drugačno uporabo predmeta in ga vrne na sredino. Drugi udeleženci ugibajo za kakšen predmet gre oz. kakšna je namembnost novega predmeta. Igro ponavljajte tako dolgo, dokler imajo udeleženci zamisli. Nato lahko predmet zamenjate ali končate igro. Igro ponavljajte s tremi predmeti, ki jih imate vnaprej pripravljene (npr. frizbi, kitajske palčke, vrvice);
- igro lahko igrate vsak dan kot uvod v pouk, za viharjenje možganov.

4. AKTIVNOST:

KAJ BI BIL, ČE BI BIL ...?

Cilj: spodbujanje ustvarjalnega razmišljanja.

Potek:

- vsak učenec dobi list papirja in pisalo. Učitelj bere stavke, učenci pa na njih odgovarjajo in zapisujejo odgovore zelo hitro, brez posebnega razmišljanja. Na koncu primerjajte odgovore in iščite najbolj nenavadne odgovore;
- delovni list Če bi bil ... razrežite na posamezna vprašanja in listke z vprašanji stresite v vrečko. Vsak učenec naj izvleče vprašanje in nanj hitro odgovori. Drugi ponovijo vajo. Pomembno je, da listkov ne razdelite vnaprej, temveč vsak izvleče in odgovori na vprašanje, ko je na vrsti.

ČE BI BIL ...

Če bi lahko bil(-a) katera koli žival, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli ptica, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli zgradba, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli država, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli igra, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli žuželka, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) kateri koli vremenski pojav, bi bila/a _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli knjiga, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli gora, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) kateri koli zvok, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) kateri koli film, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) kateri koli stroj, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katero koli pisalo, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli rastlina, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katero koli drevo, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) kateri koli instrument, bi bila(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katero koli mesto, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli hrana, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli barva, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli odrasla oseba, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) kateri koli pravljичni junak, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) kateri koli vonj, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) kateri koli praznik, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli risanka, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katera koli energija, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

Če bi lahko bil(-a) katerakoli računalniška igrice, bi bil(-a) _____,
zato ker _____.

5. AKTIVNOST:

ASOCIACIJE NA POKLICE

Cilj: spodbujanje asociativnega mišljenja.

Potek:

- učencem povejte, da boste iskali asociacije na poklice na podlagi naključne besede;
- vsak otrok izbere številko od 1 do 30. Ko izbere številko, mu povejte besedo, ki je pod dotično številko. Na podlagi dane naključne besede (npr. avto) navede nekaj poklicev (npr. voznik, mehanik, avtoličar, prodajalec avtomobilov ...). Aktivnost lahko izvajate tudi tako, da ves razred daje asociacije na eno naključno besedo.

NABOR NAKLJUČNIH BESED

1. TELEFON	16. ŠKARJE
2. TRAVA	17. ELEKTRIKA
3. LETALO	18. KREDITNA KARTICA
4. RAČUNALNIK	19. TEHNOLOGIJA
5. KNJIGA	20. STEBER
6. AVTO	21. KAKTUS
7. MAČKA	22. VŽIGALICE
8. ZDRAVJE	23. STANOVANJSKA HIŠA
9. HIŠA	24. PICA
10. SLIKA	25. URA
11. DREVO	26. SNEG
12. OTROK	27. ZGODBA
13. POTOVANJE	28. ROKAVICA
14. SONCE	29. ŠOLA
15. ŠKATLA	30. PRAZNIK

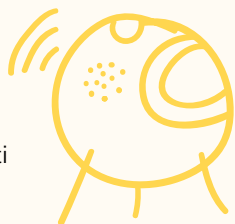
6. AKTIVNOST:

PRIHODNOST

Cilj: učenci razmišljajo o prihodnosti in jo prikažejo ob svojih zamislih.

Potek:

- učencem povejte, da boste dali domišljiji proste roke;
- učenci v skupinah pripravijo zamisli za izdelke na teme Energija prihodnosti, Stroji prihodnosti, Hrana v prihodnosti, Skrb za okolje, Prosti čas v prihodnosti, Poklici v prihodnosti, Promet v prihodnosti, Komuniciranje v prihodnosti ipd. Pri tem ni pomembno, ali je ideja uresničljiva ali ne;

- učenci v skupinah pripravijo predstavitev z uporabo zabavnih metod (skeč, pantomima, pesem, ples ...);

AKTIVNOST LAHKO NADGRADIMO TAKO, DA:

- napišejo domišljijski spis (povezava s SLJ),
- ustvarijo likovno delo (povezava z LUM),
- sestavljajo matematične (besedilne) naloge (povezava z MAT),
- naredijo (načrt za) nov izdelek (povezava z NIT),
- si izmislijo novo jed (povezava z GOS)

7. AKTIVNOST:

ZNANJA NAŠIH PREDNIKOV ZA NAŠO PRIHODNOST

Cilj: učenje ročnih spretnosti in spodbujanje razvoja podjetniške miselnosti.

Namen: učenci znajo ceniti delo in vrednotiti modne nakupe.

- Potek: spoznavanje ročnih spretnosti babic in dedkov – vezenje, kvačkanje, pletenje, šivanje, delo z lesom, delo na vrtu, popravila,
- otroke spodbudite, da sami naredijo neko uporabno stvar, npr. škatlo za shranjevanje, nakvačkajo etui za mobilni telefon ali tablični računalnik, zašijejo nakupovalno torbo in pri tem ovrednotijo število ur, ki so jih za delo porabili,
- raziskava na terenu: otroci obišejo trgovine in nakupovalne centre ter ugotovijo, koliko stanejo škatla, etui za mobilni telefon, tablični računalnik in nakupovalna torba,
- preračunajte in se pogovorite o razmerju med ceno in urami vloženega dela,
- pogovorite se o razumnem nakupovanju in o pomembnosti ohranjanja tradicije,
- postavite si cilj – prodaja ročno izdelanih izdelkov na novoletnem bazarju. Otroci si sami izberejo, kaj bodo izdelali (etuije, torbice, obeske, nakit, ptičjo hišico ...). Svoj načrt/izdelek zapišejo na plakat Vizije Slovenije v razpredelnico. Izdelke lahko izdelujejo doma in v šoli (JV, OPB, pri krožku ipd.),
- dogovorite se, za kaj boste namenili pridobljena sredstva (npr. za izobraževalno ekskurzijo, športni dan, ...).

8. AKTIVNOST:

HOUSTON, IMAMO PROBLEM!

Cilj: razvijanje senzibilizacije in družbene odgovornosti na področjih, ki se povezujejo s sistemi socialne zaščite ter odnosom do neenakosti in revščine.

Potek:

- a. z učenci se pogovorite o ranljivih skupinah v okolju,
- b. izvedite viharjenje možganov: kdo, kaj in zakaj je v njihovem kraju zapostavljen ali potrebuje pomoč. Kako bi lahko pripomogli k izboljšanju življenja za vse ljudi, za živali ali za naravo? Zamisli naj zapišejo na listke in jih pritrjujejo na drevo Vizije Slovenije,

- c. za pomoč in mnenje vprašajo starše, sosede, občane, po brskajo po spletu,
- d. določite delovno ekipo, ki bo nadzorovala delo in organizirala potek akcije,
- e. dogovorite se o sporočilih, s katerimi želite ozvestiti svoje lokalno okolje,
- f. naredimo oglasni plakat, transparent in ga obesite na vidna in aktualna mesta,
- g. sokrajane pozovite, naj prispevajo po svojih močeh – vas podprejo, povabijo na lokalno televizijo, širijo letake ...,

spoznanja predstavite ravnatelju, predstavniku krajevne skupnosti, županu in odgovorno osebo pozovite, naj ukrepa.

DELAVNICA ZA RAZREDNO URO

MOJ PRVI PROJEKT

Cilj: razvijanje k cilju usmerjene miselnosti.

Potek:

- a) učenci se v skupinah treh učencev dogovorijo, kaj bo tema njihovega projekta oz. kateri problem bo njihov projekt, reševal. Določijo tudi ime projekta, izdelka ali storitve.
- b) na podlagi razpredelnice razmišljajo o pomembnih delih, ki jih zahteva razvoj projekta.

KATERI PROBLEM NAŠ PROJEKT NASLAVLJA? _____

KAJ JE NAŠ IZDELEK ALI STORITEV? _____

PARTNERJI	STROŠKI	VREDNOST ZA UPORABNIKA	DOSEG UPORABNIKOV	CENA
UPORABNIKI Kdo bodo naši uporabniki? Kdo ta izdelek ali storitev potrebuje?	Katere stroške ima naš projekt? Kje bomo dobili material? Katero opremo potrebujemo? Koliko stroškov bomo imeli z najemnino prostorov, elektriko itd.?	Kakšno vrednost naš projekt, izdelek ali storitev nudi uporabnikom? Kateri problem jim s tem izdelkom ali storitvijo pomagamo reševati? Zakaj bi uporabili prav naš izdelek ali storitev?	Kako bomo dosegli svoje uporabnike? Po katerih kanalih bomo z njimi komunicirali? Kako jim bomo omogočili, da bodo koristili našo storitev ali opravili nakup?	Kako bomo oblikovali ceno? Koliko sredstev so uporabniki pripravljeni nameniti izdelku? Ali s tem pokrijemo vse stroške?
SODELAVCI IN PARTNERJI Od koga bomo dobili material za svoj izdelek ali storitev? Kdo bo sodeloval?	Koliko je sodelavcev v projektu in kaj potrebujejo?		Kje bo izdelek na voljo? Kdo bo skrbel za komunikacijo z uporabniki?	

- c) pogovorite se o tem, kaj vse morate vključiti ob načrtovanju projekta, izdelka ali storitve,
- d) razmišljajte kakšne vsakodnevne težave bi lahko s projektom reševali, kaj je dodana vrednost za družbo in/ali okolje.
- e) izkušnjo prenesite v vsakodnevno okolje – kaj vse potrebujete pri načrtovanju neke aktivnosti, npr. izdelovanje plakata, organizacijo rojstnodnevne zabave itd.

5.3

ZAUPANJE

»Če sem videl dlje kot drugi, je bilo to zato, ker sem stal na ramenih velikanov.«

Isaac Newton

5.3.1 ŠČEPEC TEORIJE

ZAUPANJE

Zaupanje vase, v družbo in svet kot varen prostor pridobivamo prek življenjskih izkušenj. Te so najpomembnejše v času odraščanja, in sicer prek sporočil, ki jih pridobivamo o nas samih, naših zmožnostih, okolju in družbi.

Odkar je John Bowlby pred približno 50 leti odkril pomen navezanosti za otrokov razvoj, je v razvojni psihologiji nastopilo raziskovanje vplivnih oseb. Otrok je življenjsko odvisen od varne navezanosti svojih najbližjih. V prvih mesecih življenja je tako mati otroku ne le vir preživetja v biološkem pomenu, temveč tudi varen temelj v smislu zagotavljanja otrokovega občutka varnosti. V načinu odzivanja mati otroku pokaže svoja občutja, s katerimi je naravnana v odnosu do otroka. Ta je lahko varen in mati ravna sproščeno, zaupa v svoje veščine, se zna uglasiti z otrokom in njegovimi potrebami, ob tem pa vpeljuje meje in red. Otrok se ob takem odzivu nauči, da je z materjo varno in da je svet varen. Navezanost kot temeljna potreba, ki nas določa kot človeško vrsto, je splošno veljavna tako za otroke, odraščajoče kot odrasle. Skozi neko navezanost oblikujemo zaupanje ali nezaupanje vase in druge.

V današnjih vzgojnih slogih staršev, velikem številu družin zasledimo pomanjkanje navezanosti oziroma neodzivnosti ali neuglašenosti staršev glede na potrebe otroka, neodzivanje v medsebojni komunikaciji na otrokova sporočila. Če so starši odsotni (fizično in/ali psihično), otroci nimajo izkušnje varnega pristanišča. Otrok ne zaupa sebi, svoji biti, svojim sposobnostim, posledično s tem ne zaupa niti drugemu. In seveda se mu pridobljena izkušnja nevarnega pristana mnogokrat znova potrjuje, saj se ujame v ciklični krog izkušenj.

In kje je naša vloga pri oblikovanju oz. preoblikovanju zaupanja? Šola kot izobraževalna ustanova, v kateri odraščajoči otroci preživijo večji del svojega časa, je veliko več kot le vzgojno-izobraževalna ustanova. Vsaka šola in vsak odrasli lahko postane otrokovo varno pristanišče, če le deluje po načelu štirih ključnih vrednot, ki nas lahko pripeljejo do bolj odgovorne in bolj kakovostne družbe:

- ⇒ **enakovrednost:** te nikakor ne smemo enačiti z enakopravnostjo niti z enakostjo. V enakovrednem odnosu spoštujemo želje, potrebe in poglede vseh vpletenih v odnos. Enakovrednost tako izpolnjuje temeljno človekovo potrebo, da je viden, slišan in se ga jemlje resno;
- ⇒ **integriteta:** osebna integriteta kot osrednja vrednota družinskega in družbenega življenja je vsota posameznikovih občutij, vrednot in razmišljanj ter spoštovanja do sebe in drugih. V življenju moramo po eni strani razviti sposobnost zaznavanja svojih občutkov, za zavestno sprejemanje svojih misli in vrednot, po drugi strani pa moramo (po)skrbeti za integriteto drugih: biti sposobni podoživeti občutja in razpoloženje drugih, njihovih potreb in osebnih meja;
- ⇒ **avtentičnost:** to je sposobnost, da smo iskreni in verodostojno izražamo sebe, ter je prvi pogoj za tri ključne dejavnike v življenju: za neposreden in topel stik z drugimi, za razvoj osebne avtoritete ter za prepoznavanje in reševanje različnih sporov;
- ⇒ **odgovornost:** poleg družbene odgovornosti je izrednega pomena osebna odgovornost. Tudi otroci morajo prevzeti odgovornost za vsa področja, za katera so kompetentni. Vendar da bi otroke naučili prevzemati odgovornost, je nujno, da imajo pri tem zgled v odraslih (Juul 2009).

Mnogokrat je prav prevzemanje odgovornosti za svoja dejanja nekaj, česar se odrasli v današnji družbi izogibamo. Prepogosto s prstom kažemo na drugega, kaj naj bi ta vse moral storiti, da bi se mi počutili bolje ali bi bilo delo opravljeno (psihologija zunanjega nadzora). Pa vendarle, če sebe in druge dojamemo kot celoto, ki jo sestavljajo štiri komponente: mislim, čutim, delujem in telujem, ugotovimo, da imamo nad vsako izbiro svojega vedenja neposreden nadzor le mi sami. Zato se je treba pri našem vedenju in delovanju iz psihologije zunanjega nadzora preusmeriti na psihologijo notranjega nadzora ter se nenehno spraševati: »Ali me bo to, kar nameravam storiti, z drugimi zblížalo ali razdvojilo? Ali me moje vedenje/delovanje vodi k cilju ali me od cilja oddaljuje? Ali moje vedenje/delovanje odnos podpira ali pa ga razdira?«

5.3.2 AKTIVNOST ZAME

KROGI ZAUPANJA

V spodnje koncentrične kroge napišite osebe, s katerimi ste prepleteni in jim zaupate oziroma manj zaupate. Oseba, ki je bližje sredinskemu krogu, ki označuje vas, je vašega zaupanja bolj vredna, če pa jo zapišete bolj oddaljeno od sredinskega kroga, pomeni, da ji tudi manj zaupate.

Ko jih naštejete in razporedite, ovrednotite, kaj je tisto pri njih, katero je tisto dejanje, ki pri vas v odnosu do njih spodbuja zaupanje/nezaupanje. Ovrednotite tudi, kaj bi moralo biti po vašem mnenju pri posamezniku drugače, da bi se vaše zaupanje do osebe povečalo, in kaj bi s tem pridobili.

Vajo ponovite z javnimi ustanovami, organizacijami in podjetji.

POSAMEZNIKI

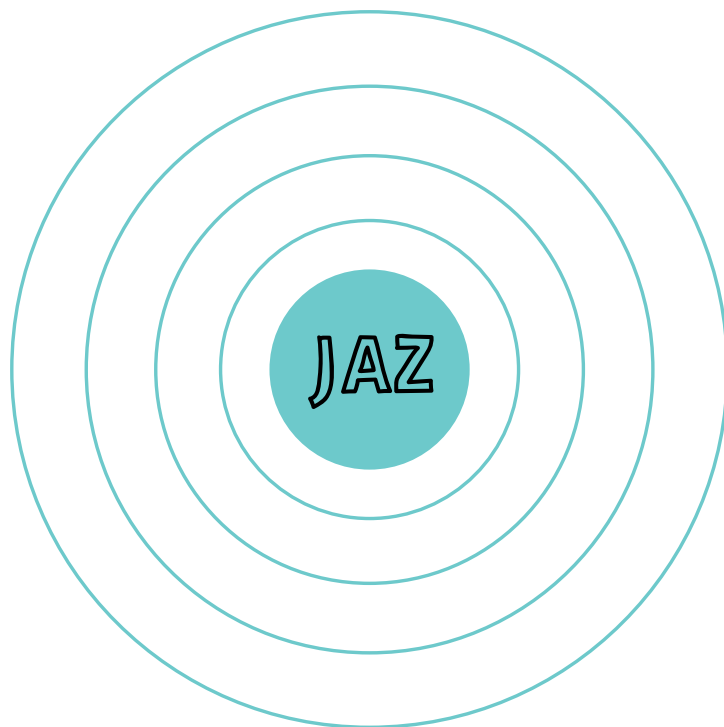
(družina, prijatelji, sodelavci)

Kaj bi potreboval za zvišanje zaupanja?

.....

Kaj lahko sam storim za to?

.....

ORGANIZACIJE

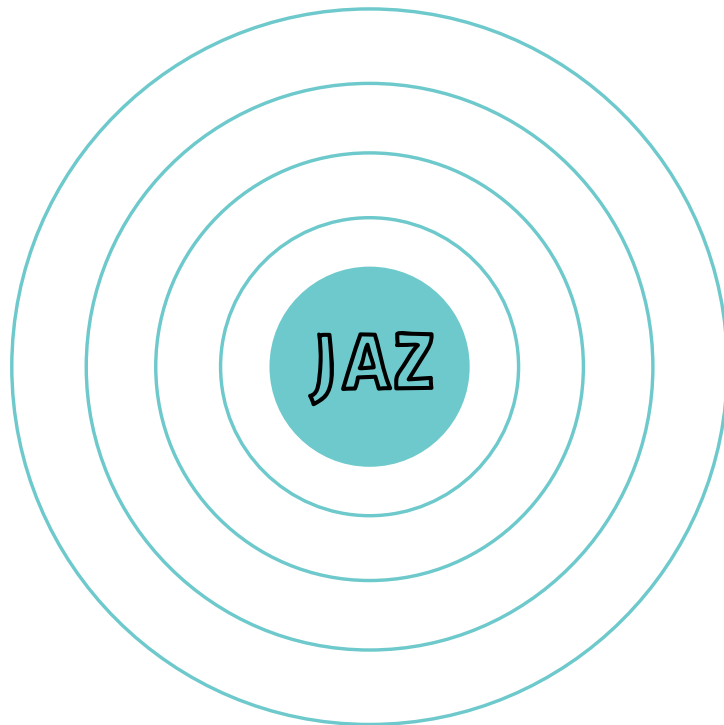
(javne ustanove, nevladne organizacije, podjetja ...)

Kaj bi potreboval za zvišanje zaupanja?

.....

Kaj lahko sam storim za to?

.....

5.3.3 AKTIVNOSTI ZA MOJ RAZRED

POVEZAVE Z UČNIM NAČRTOM:

Predmet družba: sklopa ljudje v družbi, ljudje v prostoru in času.

Predmet slovenščina: vrste besedil.

Predmet matematika: sklopi povezanost količin, deli celote, množice, zbiranje in predstavitev podatkov, matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami.

Predmet likovna umetnost: sklop oblikovanje na ploskvi in oblikovanje v tridimenzionalnem prostoru.

1. AKTIVNOST:

Kot uvod v temo uporabite didaktičen material kartice prihodnosti in odgovorite na nekaj nedokončanih stavkov iz razdelka Zaupanje.

2. AKTIVNOST:

ZAUPAM SEBI IN DRUGIM

Cilj: krepitev samopodobe in zaupanja v razredu.

Potek:

- vsak učenec dobi nalogo, da zapiše pet svojih dobrih lastnosti. Med njimi najde eno, ki se začne na isto črko kot njegovo ime. S tem imenom se predstavi (sem pogumni Peter, iznajdljiva Irena ...);
- igra zaupanja v parih: eden v paru zapre oči, drugi pa ga vodi po prostoru brez uporabe besed samo z dotikom roke; nato zamenjata vlogi;
- padec zaupanja v skupini: razred razdelite v dve ali tri skupine (do 10 učencev). Skupina tvori tesno povezan krog. Eden izmed učencev stopi na sredino in z zaprtimi očmi pade – skupina v krogu ga ujame in si ga NEŽNO podaja. Igro igrate tako dolgo, da se v sredini zvrstijo vsi, ki si to želijo;
- sledi pogovor na temo, ali so se počutili varno, ali so lahko zaupali drug drugemu, kaj potrebujejo, da si bodo bolj zaupali ...?

3. AKTIVNOST:

SVET ČUSTEV

Cilj: ozaveščanje čustev in krepitev zaupanja vase.

Potek:

- otrokom razdelite liste formata A4. Papirje po prepognejo na pol. Vsak otrok na zgornjo polovico zase zapiše, nariše (ali nalepi) stvari, ki ga osrečujejo, razveselijo, pomirijo ..., na spodnjo stran pa stvari, ki ga žalostijo, jezijo, razdražijo ...;
- otroci potem v paru (ali v manjših skupinah po tri do pet) drug drugemu predstavijo svoj kolaž doživljanj,
- pogovor se nadaljuje na temo doživljanj, čustev, odzivov in vedenj,
- vsak otrok si izbere, katero čustvo želi negovati in krepiti v naslednjih dneh, tednih ali mesecih, in ga zapiše na razpredelnico na plakat,
- ko zase misli, da je svoj cilj dosegel, lahko svoje čustvo zapiše na listek in postavi na prostor na drevesu.

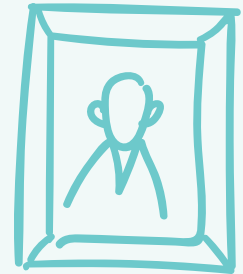
4. AKTIVNOST:

PORTRET

Cilj: ozaveščanje, kaj potrebujemo, da lahko zaupamo.

Potek:

- izberite si neko osebo, ki otrokom pomeni voditelja (npr. predsednik, župan, ravnatelj, razrednik ...), ali javno osebo, s katero se otroci srečujejo (npr. zdravnik, zobozdravnik, trgovec, trener ...),
- v skupinah (tri do pet otrok) izdelajte portret izbrane osebe. Tehnika izdelave je prosta (plakat z izrezki iz revij, skulptura, pesem ...) in prepuščena otrokom,
- vsaka skupina predstavi svoj portret in skupaj pogledjte vsebinske podobnosti in različnosti med portreti. Izpostavite ključne lastnosti, ki vam pomagajo pri krepitevi zaupanja do teh oseb.

5. AKTIVNOST:

URADNI IN NEURADNI GOVOR

Cilj: učenci se učijo uradnega govora.

Potek:

- pogovorite se z učenci, kaj je to zaupanje;
- na kartončke napišite situacije, ki jih nato dva učenca odigrata. Pomembno je, da vloge odigrata tako, da sta obe strani zadovoljni;
- na koncu se pogovorite o razlikah med uradnim in neuradnim govorom ter kje uporabljamo vsakega izmed njih.

Opomba: Zaupanje se v Viziji Slovenije povezuje z zaupanjem v ustanove, uradne institucije. Ideja je v tem, da znamo razlikovati med pogovorom s prijatelji in pogovorom s predstavnikom uradne ustanove.

SITUACIJSKI PRIKAZ RABE URADNEGA GOVORA

1. primer: knjižničarka in učenec: učenec pride v knjižnico in knjižničarki pojasni, da potrebuje literaturo o zraku za izdelavo referata. Knjižničarka je zelo zaposlena s svojim delom. Učenec je v stiski, saj ne ve, ali mu bo uspelo narediti nalogo.

2. primer: čistilka in učenec: učenec v učilnici pozabi delovni zvezek. Čistilko prosi, da mu odklene razred. Čistilka ga pomotoma zaklene v razred.

SITUACIJSKI PRIKAZ RABE NEURADNEGA GOVORA

1. primer: prijatelja se dogovarjata, da bi šla na šolsko igrišče in skupaj igrala košarko. Ko je oseba A že na igrišču, oseba B sporoči, da bo zamudila.

2. primer: mama in otrok: otrok želi na praznovanje rojstnega dne povabiti pet sošolcev in nekaj sošolk. Mama je v skrbeh, da bo otrok preveč in da bodo preveč glasni.

6. AKTIVNOST:

MOJA ŠOLA JE VARNA

Cilj: učenci z raziskovalnim delom razvijajo čut za odgovornost, strpnost, ustrezno reševanje sporov in zaupanje.

Potek:

- z učenci se pogovorite o tem, ali se na šoli počutijo varni;
- nekdo izmed učencev sproti zapisuje njihove odgovore;
- učence razdelite v tri skupine. Vsaka skupina dobi svoj listek s ciljno skupino: učenci, razrednik, ravnatelj ali šola. Vsaka skupina naredi akcijski načrt, kaj bi lahko osebe na listku (oni, razrednik, šola) naredile, da bi se vsi počutili varni;
- da bi dobili konkretne rezultate, lahko v nadaljevanju izdelate anketo za druge učence na šoli ali po posameznih triletjih;
- anketo obdelajte in jo predstavite celotni šoli;
- akcijski načrt predstavite vodstvu šole in ga pozovite, naj ga vključi v pravila šolskega reda, vzgojni načrt šole ali hišni red;
- otroci lahko na vidna mesta po šoli namestijo transparente, plakate, na katerih opozarjajo in spodbujajo k strpnosti, vljudnosti, odgovornosti ...

DELAVNICA ZA RAZREDNO URO

ZAUPANJE

Cilj: učenci spoznajo, kaj pomeni zaupanje v širšem pomenu besede.

Potek:

- učence prosite, naj na listke napišejo čim več besed, ki jih povezujejo z besedo zaupanje;
- besede pritrdite na drevo vizije Slovenije;
- sledi pogovor ob besedah. Pri tem je pomembno, da pozornost usmerite na dožemanje odgovornosti vsakega posameznika za skupno dobro. Beseda zaupanje je tesno povezana z odgovornostjo in sodelovanjem;
- učenci najboljše predloge nato še enkrat napišejo v obliki povedi in si zadajo cilj, da jih bodo v prihodnje upoštevali, npr. odgovoren bom, da bom redno delal domače naloge, odgovoren bom tako, da bom držal obljubo, če sem se s sošolcem nekaj dogovoril. Cilje zapišite v razpredelnico na drugi strani plakata;
- po nekem obdobju (mesec, dva) naredite evalvacijo.

5.4

KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE

»Modri in plemeniti si najbolj prizadevajo nabrati vedenje o samem sebi.«

William Shakespeare

5.4.1 ŠČEPEC TEORIJE

V mnogih pogledih gre tako otrokom kot odraslim v današnji družbi veliko bolje, kot nam je šlo kadar koli prej. A ko imamo v mislih duševno in družbeno zdravje ter splošne življenjske kompetence, dobimo pogubne podatke. Zloraba in odvisnost sta v porastu, enako tudi število otrok, mladih in odraslih, ki so v psihiatrični obravnavi. Tudi število tistih, ki jemljejo antidepresive, uspavalne tablete in druge izdelke, ki so vezani na psihosomatsko dobro počutje, je že katastrofalno veliko. Bolezen tega desetletja se imenuje depresija.

Pa vendarle, če starše vprašamo, kaj si želijo za svoje otroke, je najpogostejši odgovor: srečo, zadovoljstvo, izpolnitev, veselje, zdravje, se pravi nekakšna pozitivna blagostanja. Kje in kaj se je zalomilo? Na tem mestu bi spregovorili o vrednotah.

Vrednote so gonilna sila v našem življenju, v nas se oblikujejo stalno. Nanje vplivajo vsakodnevni dogodki, pogovori, izkušnje. V življenju smo se naučili, da dajemo oznake različnim ravnam bolečine in ugodja. Te oznake so tisto, čemur pravimo vrednote.

Za različne ljudi imajo vrednote različen pomen. Različnim vrednotam smo določili neko raven pomembnosti, obenem pa jih povezali s čustvi. Naučili smo se vrednotiti čustva z različnimi ravnmi intenzivnosti. V naši podzavesti in zavesti imajo različno hierarhijo, kar nas vodi k vsakodnevemu osredotočanju.

Ljudje imamo dve vrsti vrednot:

- = vrednote, h katerim težimo (ljubezen, sreča, varnost, moč, vpliv, avantura, priznanje ...) – stanja, ki nam prinašajo zadovoljstvo,
- = vrednote, od katerih bežimo, se jim poskušamo izogniti (frustracija, jeza, zavrnitev, fizična bolečina, razočaranje ...) – stanja, ki se jim poskušamo izogniti.

Pozabljamo pa na to, da sta obe skupini vrednost sestavni del življenja in da bolj, ko se želimo nečemu izogniti, večjo moč ima nad nami. Zato je pomembno, da se zavedamo vseh sestavnih delov življenja in se o njih pogovarjamo. Ključno je tudi zavedanje, da lahko vrednote načrtno spreminjamo, in sicer tako, da se zavestno osredotočamo na nekatere stvari in področja našega interesa.

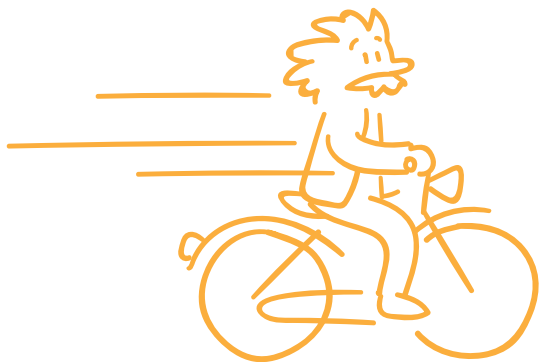

5.4.2 AKTIVNOST ZAME

KOLO ŽIVLJENJA

»Življenje je kot vožnja s kolesom. Da bi ohranil ravnotežje, se moraš premikati.«

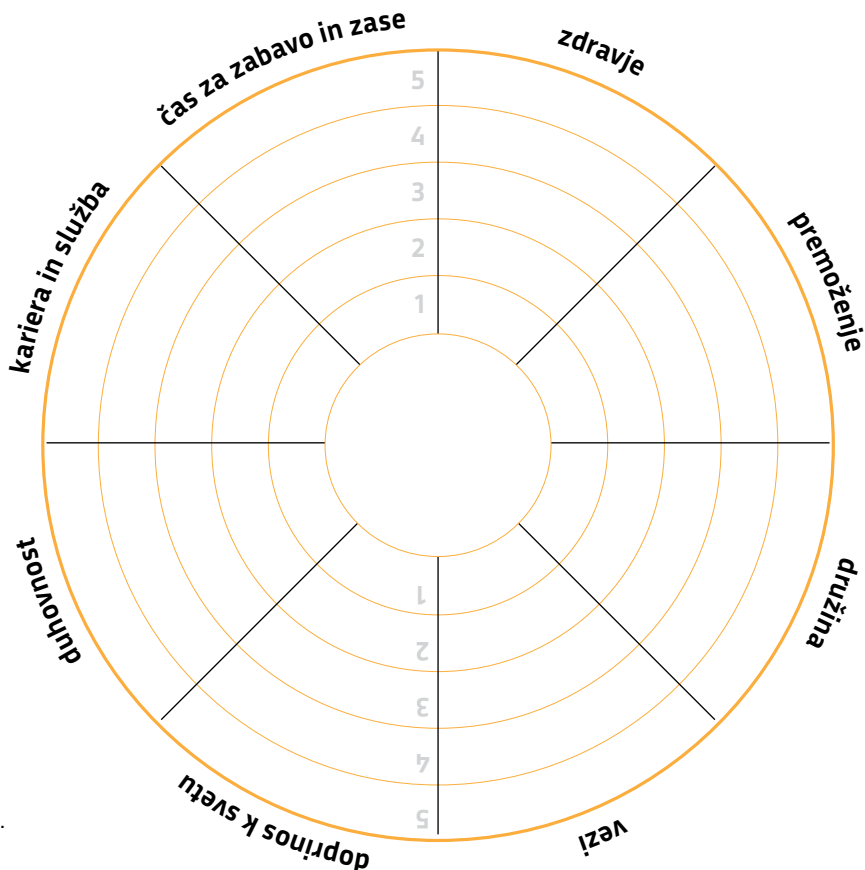
Albert Einstein

Ocenite svoje zadovoljstvo s spodaj naštetimi področji v tem trenutku. Za ocenjevanje uporabite lestvico od 1 do 5 (1 pomeni nezadovoljen, 5 pa zelo zadovoljen).

PODROČJE	OCENA ZADOVOLJSTVA
Zdravje (prehrana, telovadba, sproščanje ...)	
Premoženje (plača, prihranki, naložbe)	
Družina (partner, otroci, bratje, sestre, starši ...)	
Vezi (prijatelji, sodelavci, sosedje ...)	
Vaš doprinos svetu (dobrodelnost, donacije, čas - organizacija, aktivna udeležba, pomoč ...)	
Duhovnost (vera, meditacija, mirnost)	
Kariera in služba (napredovanje, denar, odnosi)	
Čas za zabavo in prosti čas (kultura, ples, razstave, lenarjenje, branje ...)	

V krožnem diagramu pobarvajte dele kroga glede na svoje trenutno zadovoljstvo.

Moje podhranjeno področje je:

Moje ključno spoznanje s slike kolesa je:

5.4.3 AKTIVNOSTI ZA MOJ RAZRED

POVEZAVE Z UČNIM NAČRTOM:

Predmet družba: sklopa ljudje v družbi, ljudje v prostoru in času.

Predmet slovenščina: sklop razvijanje zmožnosti dopisovanja.

Predmet matematika: sklop zbiranje in predstavitev podatkov.

Predmet naravoslovje in tehnika: vsebine skrb za zdravje (izvor in pridelava hrane), odgovornost za lastno zdravje, pojavi, snovi v naravi in človek.

Predmet šport: vsebine ogrevalnih in raztezalnih vaj.

1. AKTIVNOST:

Kot uvod v temo uporabite didaktičen material kartice prihodnosti in odgovorite na nekaj nedokončanih stavkov iz razdelka Kakovostno življenje.

2. AKTIVNOST:

BINGO

Cilj:

Potek:

- otroci dobijo delovni list Bingo in pisalo.
- ko daste znak, otroci hodijo po razredu in sošolce sprašujejo na podlagi trditev iz tabele. Ko najdejo nekoga, ki dela tisto, kar piše v kvadratku, se mu ta pod tisto trditev podpiše. Tako zbirajo podpise sošolcev v okenca in tisti, ki prvi zapolni vsa okenca s podpisi, zakliče BINGO in igra se konča;
- pogovorite se o tem, kje so hitro našli podpise in kje so ostala prazna polja;
- poglejte, kdo v razredu je na primer že naredil ptičjo hišico ali ve tri šale (in lahko eno pove sošolcem).

3. AKTIVNOST:

MOJE KOLO

Cilj: učenci ozavešajo, kaj dela njihovo življenje kakovostno.

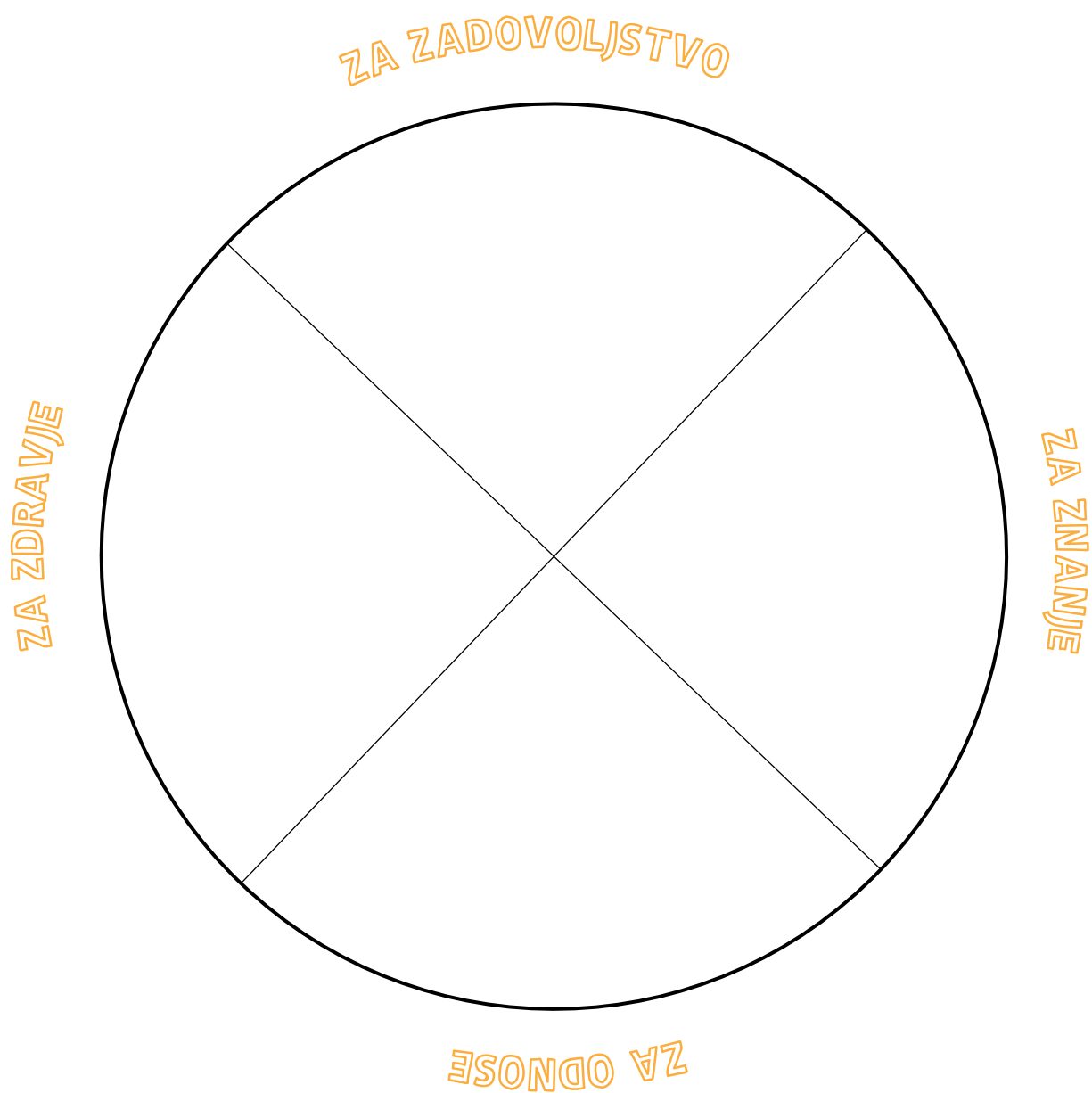
Potek:

- učenci dobijo delovni list Moje kolo ter vanj vpišejo, kaj vsakodnevno, tedensko, mesečno delajo za zdravje, zadovoljstvo, odnose in zdravje,
- v vsako področje napišejo najmanj tri aktivnosti,
- pogovorite se o tem, na katero izmed področij so najbolj ponosni.

BINGO

Rad pomaga.	Enkrat na dan je sadje.	Rad plava.	Igra instrument.	Rad je v gozdu.
Se rola.	Športno je aktiven trikrat na teden.	Zna narediti stojo.	Rad ustvarja.	Ima najboljšega prijatelja/prijateljico.
Ima domačo žival.	Pozna svoje sosede.	Všeč so mu tuji jeziki.	Ve vsaj tri dobre šale.	Danes se dobro počuti.
Ima svojo rastlino.	Ima svojo rastlino.	Je že naredil ptičjo hišico.		

KOLO ŽIVLJENJA

3. AKTIVNOST:

MOŽGANI TELOVADIJO

Cilj: učenci aktivno skrbijo za svoje zdravje.

Potek:

- pred poukom ali po potrebi med poukom namenite ob odprtem oknu ali v prezračenem razredu nekaj minut za raztezalne vaje in za vaje za možgane;
- Primeri vaj:

Spletne povezave:

- <https://youtu.be/afMOUmOynRI>
- <https://youtu.be/lkoLnx4mJHA>
- www.braingym-slovenija.si/index.html
- www.braingym-slovenija.si/4.2/index.html
- www.os-antonajanse.si/index.php/dejavnosti/brain-gym
- www.braingym.com/index.html
- www.kinesiologysshop.com/eqeduk3.htm
- www.braingym.com.au/Brain-Gym-Music-and-Movement-scc220.html
- www.braingym.com.au/Brain-Gym-Music-for-encouraging-young-children-to-complete-Brain-Gym-movements-scp688.html
- www.braingym.com.au/rs/17/sites/313/user_uploads/File/Audio/01%20Guitar.wma

Literatura:

Dennison E. Paul in Gail E. Dennison. 2007. Telovadba za možgane. Ljubljana: Rokus Klett.

(Sprostilne vaje se lahko izvajajo pred preverjanji in ocenjevanji ali pred drugimi dogodki, ki so za učence stresni.)

4. AKTIVNOST:

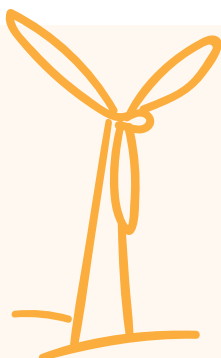
OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE IN PITNA VODA

(Izvedba je možna kot dan dejavnosti.)

Cilj: učenci spoznajo pomen pitne vode in obnovljivih virov energije (sončna, vodna, biomasa, vetrna, biogorivo, geotermalna energija) ter njihov pomen za prihodnost človeštva.

Potek:

- raziščite prednosti obnovljivih virov energije;
- pozanimajte se o načinu ogrevanja na soli, poiščite najbližji obnovljivi vir energije v okolici, pozanimajte se, iz katerega vodnega zajetja dobivate pitno vodo, izberite najbolj zanimivo ali v lokalnem okolju dostopno organizacijo in se poskušajte dogovoriti za ogled in strokovno vodenje,
- učenci sami napišejo prošnjo ali dopis za ogled, pri čemer so pozorni na ključne podatke, oblikovne in jezikovne značilnosti,

- dogovorite se za ogled,
- naredite vizijo pridobivanja energije za šolo oziroma načrt ohranjanja pitne vode in to predstavite vodstvu šole in drugim učencem.

5. AKTIVNOST:

MMMM, DOMAČE!

Cilj: razvijanje krožnega gospodarstva z vključevanjem lokalnih naravnih in človeških virov.

Potek:

- pogovorite se o pomenu zdrave prehrane ter prednostih lokalne in domače pridelave hrane,
- pri vodji prehrane se pozanimajte, od kod šola pridobiva hrano, ki se zaužije med malico in kosilom,
- raziščite, ali so v bližini šole lokalni pridelovalci hrane, ki bi šoli lahko dobavljali hrano za šolsko malico (sadje, zelenjava, mlečni izdelki ...),
- povežite se s pristojnimi institucijami glede možnosti izvedbe projekta,
- zberite predloge za izboljšave v skladu s priporočili glede uravnotežene prehrane (pripravite svoj tedenski jedilnik) in jih predstavite vodji šolske prehrane in vodstvu šole.

6. AKTIVNOST:

DIVJA ODLAGALIŠČA in CENTRI PONOVNE UPORABE

Cilj: učenci ugotovijo onesnaževalce prsti, vode, zraka v domačem kraju in posledice onesnaževanja za življenje živih bitij. Spoznajo možnost ponovne uporabe.

Potek:

- učenci raziščejo možna divja odlagališča ali druge načine onesnaževanja v svojem kraju (divja odlagališča, kurjenje na prostem, odplake, svetlobno onesnaževanje ...),
- svoje ugotovitve zapišejo, fotografirajo in posnamejo,
- ugotovitve predstavijo v razredu in jih lahko pošljejo pristojnim organom,
- organizirajo lahko čistilno akcijo in predlagajo možne rešitve za čistejšo okolje,

- e. pozanimajo se o tem, kako se predelujejo odpadki v njihovem kraju in ali v bližini obstaja center ponovne uporabe,
- f. če je mogoče, obiščite tovrstni center; vsak učenec lahko v center prinese eno stvar, ki je ne potrebuje,
- g. pogovorite se o pomembnosti predelav odpadkov in ponovne uporabe odrabljenih stvari,
- h. skupaj razmišljajte, kaj bi lahko predelali in znova uporabili (npr. izdelava torbe iz starega džinsa); naredite akcijski načrt, kako boste predelane izdelke uporabili,
- i. predelane izdelke prodajte na novoletnem sejmu in hkrati ozaveščajte druge otroke in njihove starše.

DELAVNICA ZA RAZREDO URO

DRUŽBENA BLAGINJA

Cilj: učenci razumejo pomen trajnostnega razvoja s poudarkom na krožnem gospodarstvu.

Potek:

- a. učitelj razloži pojem družbena blaginja,
- b. učenci na listke napišejo besede, ki si jih predstavljajo ob razlagi, npr. hrana, voda, soline, zrak ...,
- c. listke pritrdite na drevo vizije Slovenije,
- d. sledita pogovor in argumentiranje napisanih besed,
- e. naredite načrt, kako boste sami pripomogli k trajnostnemu razvoju,
- f. vsak otrok svojo zavezo zapiše na plakat v razpredelnico.

5.5

IDENTITETA

»Biti odrasli, kot smo zdaj mi, se spominjati preteklosti, objeti čas, ko smo bili otroci, je vznemirljivo. Še bolj vznemirljivo pa je vedeti, da smo postali takšni odrasli, kakršni smo si želeli biti kot otroci – temu resnično lahko rečemo življenjska izpolnitev.«

Walt Disney

5.5.1 ŠČEPEC TEORIJE

V življenju se nenehno sprašujemo, kdo smo, komu pripadamo, kaj je smisel našega življenja, našega bivanja, k čemu stremimo, v čem smo dobri idr. Odgovori na ta vprašanja nam dajo podobo o nas ter se kažejo v naših vrednotah, stališčih, čustvenem doživljanju in vedenju. Med najpomembnejše sestavine človekove samopodobe Musek (1995, 46) uvršča tiste identitete, ki »/.../ zadevajo najpomembnejše vloge ter identifikacije v življenju posameznika – spolna identiteta, generacijska identiteta, družinska identiteta, poklicna identiteta, narodnostna identiteta«. Identiteta je torej proces iskanja samega sebe na več življenjskih področjih na podlagi doživljanj in izkušenj. In kako sploh opredelimo samopodobo, samospoštovanje in samozavedanje, ki se razvijajo glede na identiteto?

Samopodoba je naša predstava o tem, kaj mislimo, da smo. Je posameznikovo doživljanje samega sebe, množica odnosov, ki jih posameznik zavedno ali nezavedno vzpostavlja do samega sebe: je celota prepričanj, predstav, stališč, potez, lastnosti, mnenj in drugih psihičnih vsebin, ki jih pripisujemo samemu sebi. Je vse tisto, kar mislimo o svojih lastnostih, svojih uspehih in neuspehih. Je tudi to, kako mislimo, da nas vidijo drugi. Z drugimi besedami, samopodoba ne oblikujemo le v skladu z lastnimi potenciali in lastnostmi, temveč se vidimo tudi skozi oči drugih, torej je slika o nas večinoma takšna, kakršno so nam vcepili pomembni odrasli v našem otroštvu in odraščajočem obdobju.

Prepričanje, ki ga imamo o sebi, močno določa, kakšni bodo naši odnosi z drugimi, ali bomo v svojem delu uspešni in kaj bomo v življenju dosegli. Človek z zdravo samopodobo:

- si postavlja visoke, a dosegljive cilje in je v življenju uspešnejši,
- se bolj konstruktivno spoprijema s težavami,
- lažje razvija in ohranja zdrave in vzajemno zadovoljive odnose ter je bolj pripravljen sodelovati,
- je bolj neodvisen in avtonomen, saj ne potrebuje nenehnega nadzora drugih,
- je bolj pogumen, bolj radoveden in ima veselje pri spoprijemanju z novimi izkušnjami in izzivi.

Samospoštovanje in samovrednotenje

Človek se spoštuje, ko si priznava lastno vrednost in ugled kot enkratno človeško bitje. Verjame, da sta njegovo življenje in on sam nekaj posebnega, enkratnega in neprecenljivega. Sebe obravnava s prepričanjem, da ima pravico do sreče, uspeha, prijateljstva, spoštovanja in ljubezni. Ima zaupanje vase in v drugega, da bo izpolnil svoje najgloblje potrebe, pričakovanja in cilje. Ne počuti se manjvrednega ali večvrednega (enakovrednost), je zadovoljen in se dobro počuti v svoji koži, kar je nujen pogoj za polno in zadovoljno življenje. Otrok samospoštovanje gradi iz spoštovanja, ki mu ga izkazujejo zanj pomembni odrasli, in s poistovetenjem z zgledi, kako si odrasli spoštovanje izkazujejo med seboj.

Kadar je samospoštovanje šibko, povzroča pomanjkanje, občutek praznine, ki jo poskuša posameznik zapolniti z nečim od zunaj. Ta zunanji nadomestek človeku zagotovi le začasen občutek zadovoljitve in zapoljenosti. Ker je občutek le začasen, človek čedalje pogosteje posega po zunanjih oprijemkih, ki ga lahko pripeljejo do raznih oblik zasvojenosti, nikakor pa mu ne omogočijo zadovoljivega in polnega življenja.

Samovrednotenje je odvisno od dveh primerjav: notranjega (naši uspehi v primerjavi z našimi ambicijami) in zunanjega (naši uspehi v primerjavi z uspehi in dosežki drugih). Če človek svojo vrednost gradi le na svojih uspehih, je negotov, počuti se manj vrednega. S tem občutkom se ljudje spoprijemajo na dva načina: eni se zatečejo v mazohistično vlogo nemočne žrtve (začnejo se izogibati izzivom in trdom, razloge za svoje neuspehe prepisujejo okoliščinam ali drugim ljudem), drugi pa se izjemno trudijo prikriti občutek manjvrednosti, tako da se pretirano angažirajo in se trudijo za dosežke, a le za tiste, ki jih potem opazijo drugi (nenehno iščejo načine, da bi bili opaženi in pohvaljeni).

Samozavest pomeni občutek sposobnosti. Samozavestni smo, ko verjamo vase, ko smo notranje naravnani tako, da zaupamo v lastne sposobnosti, odlike in presojo. Samozavest nam daje pogum, da se spoprijemamo z življenjskimi izzivi. Resnična samozavest se ne gradi na podlagi tega, kar zmoremo, temveč na notranji sposobnosti, da lahko naredimo, kar si želimo. Temelji na zaupanju vase in na rezultatih, ki jih bomo dosegli ali ne bomo dosegli. Samozavesti ljudje se spoprijemajo z izzivi kljub morebitnemu neuspehu in/ali morebitni zavrnitvi. Neuspehe vidijo kot priložnost za učenje. Samozavestni ljudje lažje sklepajo prijateljstva, so srečnejši v ljubezni, izpolnjujejo zadane cilje in so bolj zadovoljni v življenju.

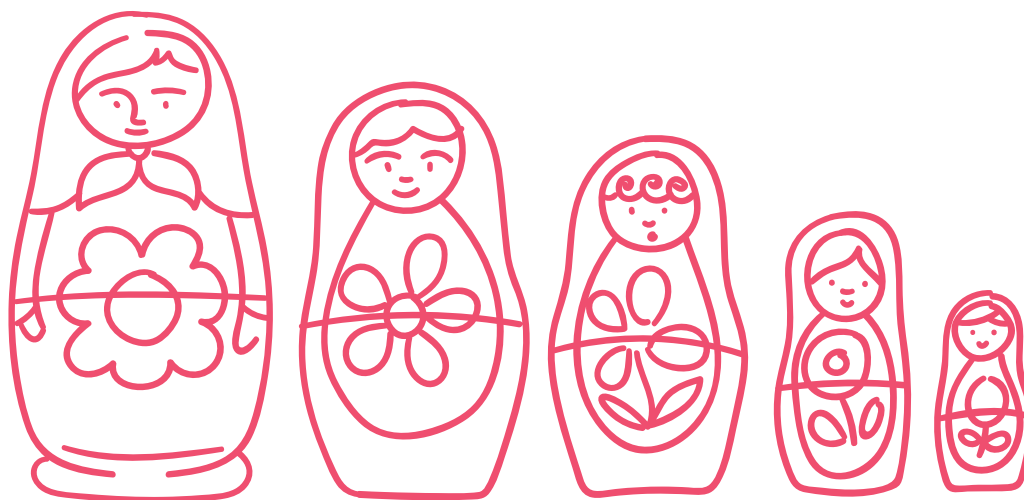
Samospoštovanje in samozavest sta različna, a povezana koncepta: če ima posameznik dobro samospoštovanje, ima s samozavestjo le redkokdaj težave. Obratno ne velja. Močna samozavest človeka ne navdaja z večjo mero samospoštovanja. Če ima človek občutek, da je za različne stvari sposoben, to še ne pomeni, da je v sebi in s seboj zadovoljen. Zunanji dosežki nikoli ne morejo biti edini temelj za občutek lastne vrednosti.

5.5.2 AKTIVNOST ZAME

Tako kot nas v osrčju babuške čaka njena srčika, tako je tudi v vsakem posamezniku njegov zaklad. Kakšen je vaš zaklad?

VEDENJE	KOMPETENCE	PREPRIČANJA	IDENTITETA	POSŁANSTVO
<p>Kaj delaš?</p> <p>Kaj počnem, kako se vedem, kako ravnam v dani situaciji?</p>	<p>Kaj znaš?</p> <p>Kaj znam, kaj zmorem, katere veščine, znanja, kompetence bi potreboval za ustrezno ravnanje; s čim sem opremljen za ravnanje v različnih situacijah?</p>	<p>V kaj verjameš?</p> <p>V kaj verjamem, v kaj sem prepričan v dani situaciji, kaj je pomembno zame, katere misli me podpirajo pri vsakdanjem ravnanju in delovanju ...?</p>	<p>Kdo si kot poklicna vloga?</p> <p>Kakšen je moj temeljni občutek kot ta vloga; kakšen želim biti v tej vlogi ...?</p>	<p>Čemu, s kakšnim namenom si tu?</p> <p>Čemu obstajam, kakšen smisel ima to, da sem v tem poklicu, kaj me navdihuje za to vlogo ...?</p>

Korthagenov čebulni model (2004) prilagojen na babuško.

5.5.3 AKTIVNOSTI ZA MOJ RAZRED

POVEZAVE Z UČNIM NAČRTOM:

Predmet družba: vsebine Slovenija – lega in značilnosti, zgodovinski razvoj, država Slovenija, prostorska orientacija in kartografija.

Predmet slovenščina: vsebine in sklopi oblikovanje in razvijanje zavesti o jeziku, narodu in državi, razvijanje zmožnosti pogovarjanja, razvijanje zmožnosti tvorjenja enogovornih neumestnih besedil, razvijanje jezikovne in slogovne zmožnosti, jezikovni izrazi.

Predmet matematika: vsebini deli celote, zbiranje in predstavitev podatkov.

Predmet glasbena umetnost: sklopa izvajanje slovenske ljudske glasbe ter petje, igranje in poslušanje glasbe slovenskih pokrajin.

Predmet likovna umetnost: sklopa oblikovanje na ploskvi in oblikovanje v tridimenzionalnem prostoru.

1. AKTIVNOST:

Kot uvod v temo uporabite didaktičen material kartice prihodnosti in odgovorite na nekaj nedokončanih stavkov iz razdelka Identiteta.

2. AKTIVNOST:

TO SEM JAZ

Cilj: spodbuditi otroke, da razmišljajo o sebi.

Potek:

- otrokom skopirajte delovni list To sem jaz in jih povabite, naj ga izpolnijo in okrasijo (pobarvajo, pollepijo ...) in se pri tem ne podpišejo;
- naredite razstavo in njihove izdelke nalepite na steno učilnice. Vsi skupaj stopite pred razstavo in poskušajte s posameznega obraza razbrati, za katerega izmed sošolcev gre;
- pogovorite se o tem, ali ste zvedeli kaj novega o sošolcih, zakaj je pomembno, da se dobro poznate itd.;
- na koncu se avtorji izdelkov podpišejo, nad razstavo pa dodajte naslov To smo mi!.

3. AKTIVNOST:

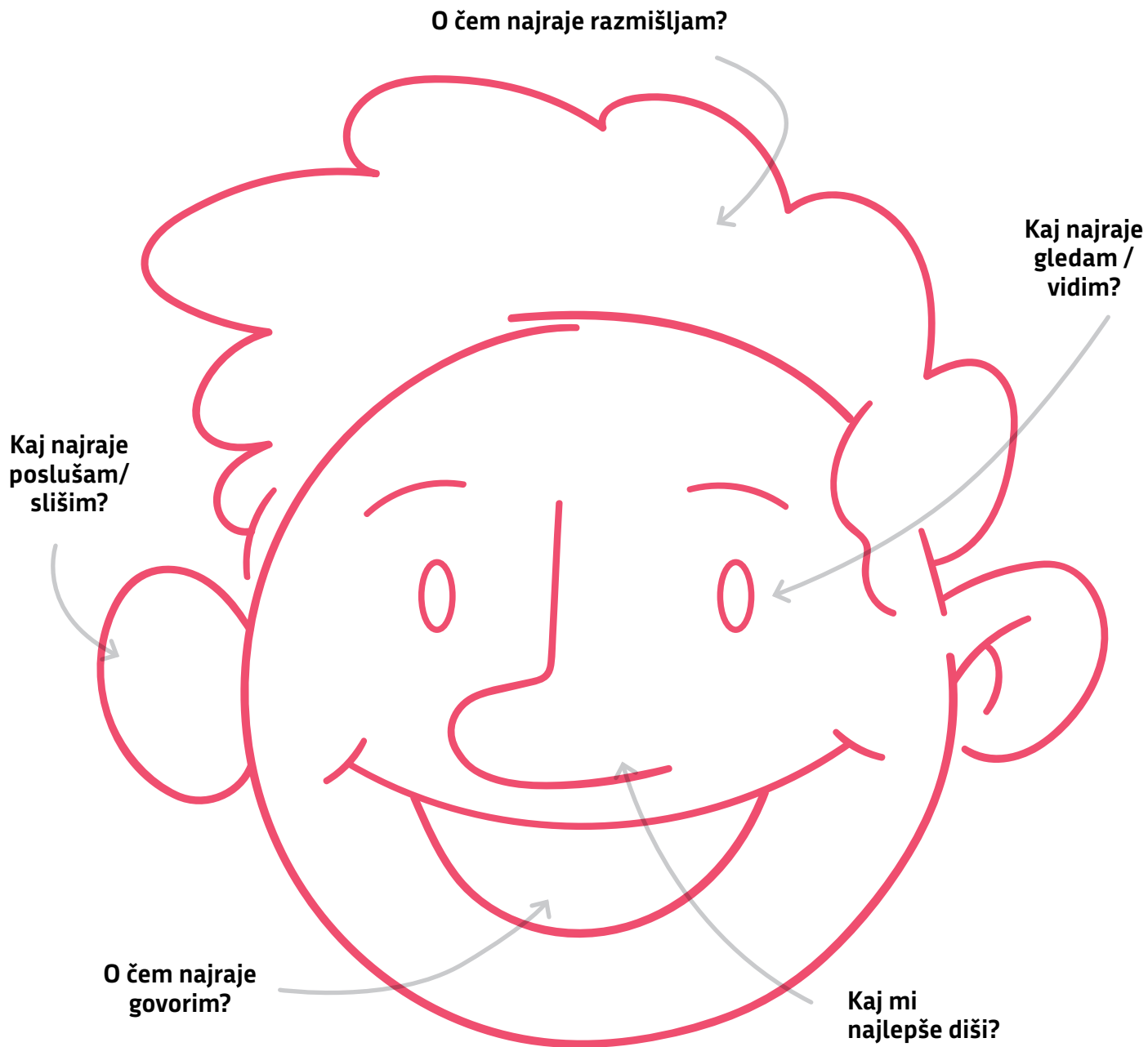
DRUŽINSKO DREVO

Cilj: spoznavanje lastnih družinskih korenin.

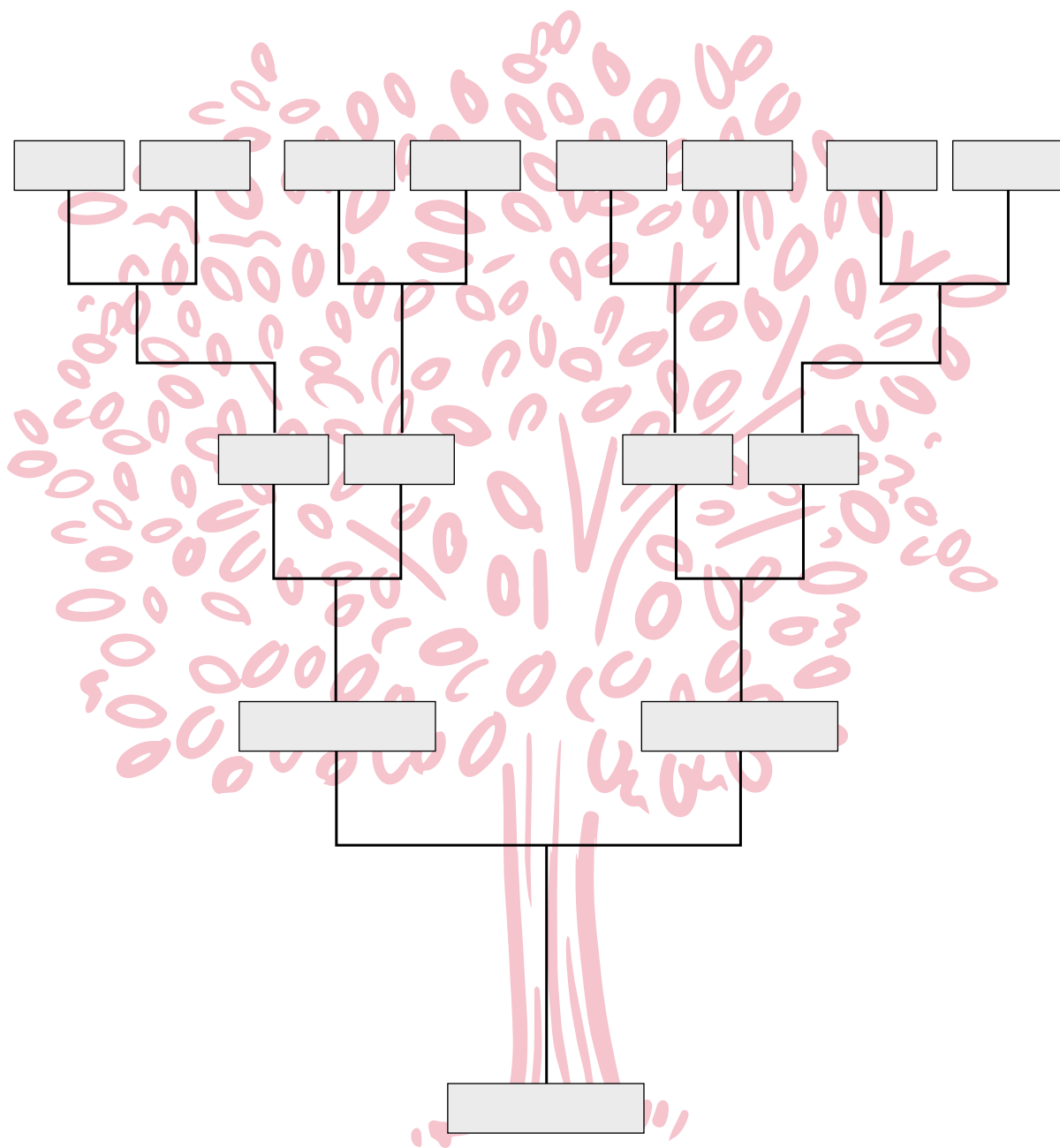
Potek:

- pogovorite se o tem, kaj je to družinsko drevo,
- učencem skopirajte delovni list "Družinsko drevo" - skopirajte delovni list Družinsko drevo, učenci narišejo svoje družinsko drevo in pri tem zajamejo vsaj tri generacije,
- aktivnost lahko nadaljujejo doma ob pomoči staršev,
- družinsko drevo je uvod v raziskovanje, od kod prihajajo priimki, kaj ti pomenijo, kako so se razvijali in temu podobno,
- s sošolci podelite zgodbe in zanimivosti priimkov in prednikov.

TO SEM JAZ

DRUŽINSKO DREVO

4. AKTIVNOST:

SLOVENSKO KEPANJE

Cilj: spoznavanje Slovenije v zanimivi in gibalni igri.

Potek:

- vprašanja o Sloveniji napišite na večje liste (npr. format A4) in liste zmečkajte v kepe;
- razred se razdeli v dve skupini, ki sta razdeljeni s črto (vsaka skupina ima svoj del razreda/igrišča/prostora). Skupini si določita ime in vsaka skupina dobi enako število kep (vprašanj). V ozadju igra glasba in za čas glasbe se skupini med seboj kepata;
- ko glasbo ugasnete, tista skupina, ki ima več kep na svojem polju, odgovarja na vprašanja (učenci razprejo pet kep, preberejo vprašanja in odgovorijo nanje);
- skupina za vsak pravilni odgovor dobi eno točko;
- vprašanja (kepe), na katera so učenci odgovorili, se izločijo iz igre;
- igro nekajkrat ponovite, dokler ne ostane le nekaj kep ali nobena (kepe ostanejo le, če na vprašanja ne odgovorijo)
- zmaga tista skupina, ki je na več vprašanj odgovorila pravilno.

Različica igre: otroci sami za drugo skupino pišejo vprašanja, vezana na snow, ki jo obdelujete. Pravila otrokom, kako bo igra potekala, razložite šele, ko so vprašanja napisana.

Predlogi za vprašanja ali naloge:

- Naštej pet slovenskih pesnikov.
- Naštej pet slovenskih slikarjev.
- Naštej pet slovenskih glasbenikov pop glasbe.
- Naštej pet slovenskih glasbenikov narodno-zabavne glasbe.
- Naštej pet slovenskih smučarjev.
- Naštej pet slovenskih nogometnih klubov.
- Naštej pet slovenskih rokometišev.
- Naštej vsaj pet športnikov, ki dosegajo vrhunske rezultate v individualnih športih (plezanje, kolesarstvo, plavanje ...).
- Naštej države, ki mejijo na Slovenijo.
- Kdo je napisal slovensko himno?
- Koliko verzov ima slovenska himna?
- Kdaj se je Slovenija osamosvojila?
- Naštej slovenske državne praznike.
- Naštej slovenske regije.
- Naštej tri jedi, ki so značilne za Prekmurje.
- Naštej tri slovenske reke in skozi katera mesta tečejo.
- Opiši gorenjsko narodno nošo.
- Kako se imenuje morje, katerega del je tudi Piranski zaliv?
- Naštej pet večjih mest Slovenije.
- Naštej pet vasi Slovenije.

5. AKTIVNOST:

BODI ZNANA SLOVENSKA OSEBNOST

Cilj: učenci spoznajo preteklost in življenje znanih in uspešnih Slovencev v različnih časovnih obdobjih.

Potek:

- učenke razdelite v štiri skupine. Vsaka skupina pomeni eno zgodovinsko/literarno/umetnostno obdobje. Iz vsakega obdobja si izberejo znano pomembno slovensko osebnost, npr.:
- srednji vek: karantanski knez, celjski grof
- protestantizem: Primož Trubar,
- romantika: France Prešeren,
- sodobnost: izberejo znanega športnika, politika, glasbenika, slikarja, znanstvenika, gospodarstvenika ...;
- učenci v skupinah raziščejo življenje te osebe, posebnosti, pomen za Slovence. Podatke iz življenjepisa zapišejo kot opis v prvi osebi;
- sledi zgodovinsko srečanje vseh štirih oseb, ki se druga drugi predstavijo.

6. AKTIVNOST:

TURISTIČNA ZANIMIVOST

Cilj: učenci razumejo, kaj vpliva na gospodarski razvoj kraja, ko raziščejo naravno in kulturno dediščino svojega kraja.

Potek:

- učenci se razdelijo v skupine po interesu;
- vsaka skupina razišče zanimivosti domačega kraja iz različnih vidikov (kulturni, zgodovinski, socialni, gospodarski ...), s katerimi bi privabili turiste v svoj kraj;
- ob strokovni literaturi, spletnih informacijah, arhivih, intervjujih občanov sestavite turistični vodič svojega kraja. Ta je lahko v obliki knjižice, krajšega filma ali plakata;
- zamislite predstavite predstavnikom občine ali turističnega društva.

7. AKTIVNOST:

MOJA VIZIJA SLOVENIJE

Cilj: učenci okrepijo zavedanje o strateških prednostih naše države in jih znajo vizualizirati v prihodnost.

Potek:

- z učenci se pogovorite o tem, kako si predstavljajo, da bo leta 2050 v Sloveniji,
- nato vsakdo napiše spis, nariše strip, naslika sliko z naslovom Piše se leto 2050 v Sloveniji in jaz sem ...,
- naredite razstavo, učenci, ki to želijo, preberejo svoj spis itd.,
- spise lahko objavite v šolskem ali lokalnem glasilu,
- pogovorite se o tem, kaj lahko storim že danes, da bo Slovenija leta 2050 takšna, kot si želite.

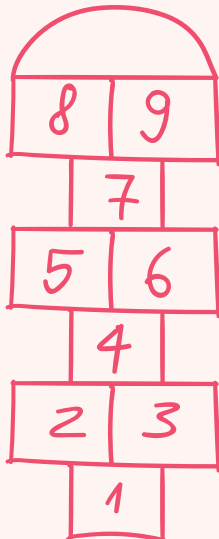
8. AKTIVNOST:

LJUDSKI OBIČAJI

Cilj: učenci z opisom ljudskega običaja spoznajo kulturno dediščino.

Potek:

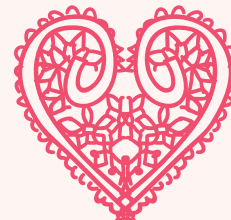
- z učenci se pogovorite o slovenskih ljudskih običajih v posameznih pokrajinah,
- izberite en običaj (kurentovanje, Gregorjevo, Jurjevanje, Škoromati ...) in opredelite običaj, ki je značilen za vaš kraj,
- v literaturi raziščite običaj iz različnih vidikov: glasbenega, sociološkega, etnološkega, geografskega in zgodovinskega,
- običaj večplastno predstavite: z zemljevidom, predstavitevijo plesa, hrane, obleke, izdelavo ljudskega instrumenta, ljudskimi plesi in rajalnimi igrami.

9. AKTIVNOST:

KULTURNA DEDIŠČINA

Cilj: učenci spoznajo slovensko kulturno dediščino.

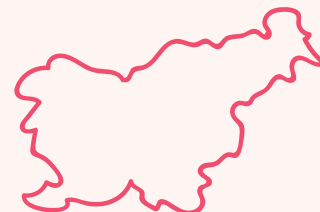
Potek:

- učenke razdelite v skupine in vsaka od skupin dobi v raziskovanje enega od naslednjih predmetov: pisanica, idrijska čipka, suha roba, vaška situla, piščal iz kosti jamskega medveda;
- učenci poiščejo v literaturi podatke in zgodbe o zgoraj naštetih predmetih, na podlagi literature zapišejo opis predmeta in poiščejo, kje se predmet pojavlja;
- projekt nadgradite likovno – ustvarjalno: učenci pri likovni umetnosti z belo tempero in s tankim čopičem na risalni list naravne barve naslikajo idrijski prtiček, lahko izdelajo skledo/vaško situlo iz gline ali das mase ter jo okrasijo z idrijsko čipko, od doma prinesejo trdo kuhano jajce in okrasijo svojo pisanico;
- učenci opis predmetov predstavijo kot govorni nastop na podlagi izdelkov, plakata, miselnega vzorca, projekcije, tabele.

10. AKTIVNOST:

KOKOŠKA (možna izvedba kot dan dejavnosti)

Cilj: učenci spoznajo obliko Slovenije, njene sosednje države, naravne značilnosti pokrajin ter povezanost in soodvisnost Slovenije z drugimi državami (promet, komunikacija, dobrine).

Potek:

- na plakatu Vizije Slovenije si oglejte obliko Slovenije, določite strani neba, sosednje države in glavno mesto;
- ob zemljevidu Evrope ali sveta določite lego Slovenije;
- v skupinah na velik šelešamer narišite obliko Slovenije. Ob zemljevidu s tehniko kaširanja naredite relief Slovenije in ga ustrezno pobarvajte. V nastali reliefni zemljevid vrišite državno mejo, večje reke, glavno mesto, nekatera večja mesta, prometnice, najvišjo goro, pristanišče Koper, letališča ...;
- izdelke lahko razstavite na šoli ali v domačem kraju.

11. AKTIVNOST:

LEPOTE SLOVENIJE

Cilj: učenci z anketo zberejo podatke o tem, kaj nam je v Sloveniji všeč.

Potek:

- učenci na liste zapišejo odgovor na vprašanje Kaj ti je v Sloveniji najbolj všeč?,
- listke z odgovori pritrdijo na tablo,
- na podlagi odgovorov sestavite kategorije (naravne značilnosti, kulturne značilnosti, ljudje ...),
- rezultate prikažite z različnimi prikazi (preglednica, vrstični prikaz, stolpčni prikaz, tortni prikaz), rezultate lahko predstavite v obliki delov celote (ulomki),
- o dobljenih rezultatih izvedite pogovor in kritično osmislite podatke.

DELAVNICA ZA RAZREDNO URO

JEZIK – POZOR!

Cilj: oblikovanje in razvijanje zavesti o jeziku, narodu in državi.

Potek:

- dejavnost poteka s plakatom Vizije Slovenije,
- učenci iščejo besedno družino glede na dani koren, ki je pritrjen na sredino plakata,
- besede zapišejo na listke, ki jih pritrdijo na plakat okrog korena,
- možni koreni besed: -dom-, -slo-, -ljub-, -govor-, -držav-.

Cilj: učenci spoznavajo vlogo slovenščine v svojem življenju, okolščine njene rabe in znanje o njem.

Potek:

- učenci naredijo raziskavo o pravilni/nepravilni rabi slovenščine v vsakodnevnem življenju,
- učenci spremljajo in evidentirajo napačno rabo slovenščine v pogovornem jeziku (doma, v šoli, na cesti, na obisku, v trgovini ...),
- po dogovorjenem časovnem obdobju (en mesec) v razredu predstavijo svoja opažanja, mnenja o tem,
- v razredu izsledke raziskave predstavijo v poljubni obliki (knjižica, plakat, prosojnica ...),
- izsledke raziskave lahko predstavijo javnosti v svojem kraju (knjižnica, občina, lokalni radio, lokalna televizija, časopis ...) in s tem opozorijo na pravilno rabo slovenščine.

12. AKTIVNOST:

DVOJINA – POSEBNOST SLOVENŠČINE

Cilj: učenci ustrezno uporabljajo dvojino v pisnem in ustnem sporazumevanju.

Potek:

- ponovitev števil v slovenščini,
- pomen ustrezne rabe dvojine,
- učitelj predstavi učencem nekaj primerov nepravilne rabe dvojine (S prijateljicama sma šle v kino. Oče in jaz smo šli na morje.),
- učenci v parih zapišejo zgodbo, v kateri sta udeleženi dve osebi,
- zgodbe predstavijo, drugi učenci vrednotijo pravilno rabo dvojine.

6.

ZAMISLI ZA DOGODEK

»Vizija brez delovanja je le sanjarjenje, delovanje brez vizije le kratkočasenje. Delovanje, podprto z vizijo, pa lahko spreminja svet!«

Joel Arthur Barker

NAČRTOVANJE DOGODKA

Načrtovanje je postopek, v katerem se na podlagi izraženih pričakovanj in potreb udeležencev pripravi načrt za izvedbo dogodka. V tem procesu se opredelijo cilj in namen dogodka, urnik, vsebina, predvidijo se tudi metode dela. Ta je kot osnova, na podlagi katere se dogodek tudi izvede.

Večino načrtovalnih postopkov sestavljajo:

- = ugotavljanje trenutnega stanja,
- = razmišljanje o tem, kaj bi sploh radi dosegli,
- = dogovori o tem, kako se bo to doseglo.

NAMEN IN CILJ DOGODKA

Z namenom in ciljem natančneje opredelimo spremembe, ki jih želimo s posameznim dogodkom doseči, naj gre za spremembe pri udeležencih, v ožjem ali širšem okolju.

Namen seže dlje v prihodnost in niti ni tako izražen, da bi ga z dogodkom lahko dosegli. Namen odgovarja na vprašanje, čemu pripravljamo ta dogodek. Kljub temu lahko že v procesu pri udeležencih ugotavljamo spremembe, ki se lahko kažejo v novih znanjih, veščinah, medsebojnem sodelovanju, reševanju posameznega problema, motivaciji ...

Pri zastavljanju in zapisovanju namenov je treba paziti, da se namen ne zastavi preširoko, saj se bo težko konkretiziral v cilje. Preozko opredeljeni nameni pa hitro postanejo podobni ciljem.

Cilj je natančneje zapisan in zato lahko takoj po izvedenem dogodku vemo, ali smo cilj dosegli ali ne. Cilj tako odgovarja na vprašanje kot na primer, kaj konkretno želimo z dogodkom spremeniti in kaj se bo ob koncu tega dogodka spremenilo. Tako cilj postane konkretizacija namena. Konkretni cilj je tak, katerega doseg je lahko preveriti. Cilj se lahko preveri, če je:

- = natančno določen,
- = merljiv,
- = dosegljiv,
- = ustrezen in
- = časovno opredeljen.

Tako opredeljeni cilji se v angleščini znani s kratico SMART (specific, measurable, achievable, relevant, timed), to pa v slovenščini izrazimo kot pameten.

Natančno določen cilj odgovarja na vprašanje, katero konkretno, jasno opisano končno stanje želimo doseči.

Podvprašanja pri določanju cilja so lahko na primer:

- = Kaj je in kaj ni bistveno?
- = Je cilj zapisan kratko in preprosto?
- = Kateri izdelki bodo nastali?
- = Kdo bo izdelke naredil?

Merljiv cilj odgovarja na vprašanje kot na primer, kolikšen delež rezultata bo pomenil, da je cilj dosežen, in kaj je za nas dovolj in kaj ni?.

Podvprašanja pri določanju merljivosti cilja so lahko na primer:

- = V katerih merskih enotah bo rezultat izražen?
- = Kdaj bo cilj delno dosežen?
- = Kdaj bo cilj v celoti dosežen?

Dosegljiv cilj odgovarja na vprašanje, ali je v danih okoliščinah cilj sploh mogoče doseči.

Podvprašanja pri določanju dosegljivosti cilja so lahko na primer:

- = Ali si lahko predstavljate, kako bi cilj dosegli?
- = Ali smo že kdaj videli, da je bil podoben cilj v podobnih okoliščinah dosežen?
- = Katera so tveganja, ki lahko preprečijo doseganje cilja?

Ustrezen cilj odgovarja na vprašanje kot na primer, ali cilj ustreza potrebam udeležencev in ali je v skladu z namenom dogodka.

Podvprašanje za ustreznost cilja je lahko na primer:

Ali zapisani cilji dajejo dovolj veliko gotovost, da bomo z njihovo uresničitvijo prispevali k uresničitvi namena?

Časovno omejen cilj odgovarja na vprašanje kot na primer, kdaj bo cilj izpolnjen in kdaj ga bomo preverili.

Opremljeni cilji naj določajo to, kar želite na koncu vrednotiti. Če želite izboljšati medsebojno sodelovanje ali se naučiti nove veščine, naj bodo taki tudi cilji. Če želite v okolju doseči neko spremembo, naj bodo cilji usmerjeni vanjo.

V vsakem procesu se vendarle dogajajo spremembe, čeprav niso zapisane. Tudi na te spremembe je treba biti pozoren (npr. pri učencih sta se z izvedbo nekega dogodka pridobivanja novih žog povečala empatija in medsebojno sodelovanje). Otroke je treba v procesu opozoriti tudi na vsak napredek, izboljšavo.

Pri opredelitvi ciljev lahko izberete dovršeno ali nedovršeno obliko glagola (bomo zgradili ali bomo gradili). Pri dovršnih glagolih se bo nekaj zgodilo, kar boste lahko v nekem trenutku tudi preverili, vezani so na rezultat. Pri nedovršni obliki glagola pa se opisuje proces in je tako vezan na metodo. V taki obliki opredelitve cilja odrasli le pripravijo okolje, udeleženci pa sami prevzemajo odgovornost za delovanje (Cepin in drugi 2014).

NEKAJ ZAMISLI, KAKO LAHKO OTROCI POSTANEJO SEMENA SPREMEMB

Spoznajte več! Pozanimajte se!

- ⇒ Raziščite temo, ki vas zanima, v spletnih in tiskanih medijih.
- ⇒ Oblikujte vprašalnike za otroke in/ali odrasle v svoji skupnosti o njihovih izkušnjah.
- ⇒ Naredite intervjuje z relevantnimi posamezniki.

Delite zamisli!

- ⇒ Poiščite druge otroke in odrasle ..., ki se ukvarjajo s to tematiko – oblikujte mrežo, da postane vaš glas močnejši.
- ⇒ Poiščite nevladne in druge organizacije v lokalnem okolju, ki se zanimajo za to tematiko, in sodelujte z njimi.
- ⇒ Oblikujte letak, časopis, knjižico in to delite z drugimi otroki na šoli ali v lokalnem okolju.

Ozaveščajte druge!

- ⇒ Pustite ozaveščevalna sporočila na javnih prostorih – v knjižnicah, nakupovalnih centrih, na avtobusnih ali železniških postajah ...
- ⇒ Oblikujte izjavo ali zaobljubo na svojo temo – pripravite starše, učitelje, osebje, ki uveljavlja zakone, in lokalne predstavnike, da jo podpišejo.
- ⇒ Oblikujte plakat o svoji temi – poiščite prostore v skupnosti, kjer ga lahko izobesite.
- ⇒ Pridobite znane ljudi v svojem okolju, ki lahko vam lahko pomagajo širiti vaš glas.
- ⇒ Oblikujte gumb s sporočilom ali simbolom svoje teme, ki ga lahko ljudje nosijo.

- ⇒ Organizirajte kampanjo, v kateri privezujete pentlje na drevesa in na njih sporočate svoja sporočila.
- ⇒ Uprizorite igro ali organizirajte ulično gledališče o svoji temi – z občinstvom se pogovorite o načinih ukrepanja.
- ⇒ Uprizorite lutkovno predstavo.
- ⇒ Napišite pesem o svoji temi – poskusite prepričati slavno osebo, da jo posname!

Trudite se spremeniti zakone!

- ⇒ Lokalne in državne predstavnike poskušajte prepričati, da slišijo vaše predloge.
- ⇒ Trudite se za sodelovanje otrok v otroških parlamentih, na občinskih sestankih ...

Evidentirajte svoje delo!

- ⇒ Fotografirajte ali posnemite videoposnetek svojega projekta.
- ⇒ Pripravite razstavo fotografij.
- ⇒ Pišite dnevnik o svojem delu.
- ⇒ Zbirajte citate/pričevanja podpornikov svoje zamisli.

Uporabite medije!

- ⇒ Ustvarite javne oglase, ki se lahko predvajajo na lokalni televiziji ali po radiu.
- ⇒ Ustvarite spletno stran, na kateri lahko oglašujete svoja dejanja.
- ⇒ Ustvarite skupino na Facebooku.
- ⇒ Filmček objavite na Youtubu.
- ⇒ Za lokalni časopis napišite članke – vključite pričevanja otrok.
- ⇒ Ustvarite šolsko revijo o svoji temi ...

Verjamemo, da nam bo uspelo.

Da bo Slovenija leta 2050 država, v kateri bomo živeli kakovostno, si med seboj zaupali in smelo sprejemali novosti in inovacije, obenem pa ostajali ponosni na svojo identiteto.

7. UPORABLJENI VIRI

Literatura:

1. Bakovnik, Nina in Tadej Beočanin. 2010. Izobraževanje mladih. Ljubljana: MSS.
2. Bowlby, John. 1969. Attachment and loss: Attachment. New York: Basic Books.
3. Cepin, Matej, Sašo Kronegger, Simona Muršec, Alenka Oblak in Nina Kikelj Milenkovič. 2014. Priročnik za trenerje v mladinskem delu. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.
4. Dedič, Jasminka, Timotej Šooš, Marjana Dermelj, Anja Kampuš, Nataša Kobe Logonder, Žan Menart, Mirjam Tolar Helena Urbančič in Živa Iba Zupančič. 2016. Vizija Slovenije. Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Dostopno prek: www.slovenija2050.si.
5. Gardner, Howard. 2010. Razsežnosti uma: teorija o več inteligencah. Ljubljana: Tangram.
6. Juul, Jesper. 2009. Družinske vrednote. Ljubljana: Didakta.
7. Keong, Yew Kam. 2008. Vsi smo ustvarjalni: Dopustite svoji ustvarjalnosti, da zacveti. Brežice: Založba Primus
8. Mrgole, Albert in Leonida Mrgole. 2013. Izštekani najstniki in starši, ki štekajo. Kamnik: Zavod Vežal.
9. Porcaro, Giuseppe, ur. 2010. Build your pool of trainers!. Bruselj: EYF.
10. Zavod Republike Slovenije. 2017. Splošne kompetence. Dostopno prek: <https://esvetovanje.ess.gov.si/KajZnam/SplosneKompetence>.
11. Zveza prijateljev mladine Slovenije. 2016. E-priročnik za mentorje/-ice in koordinatorje/-ke otroških parlamentov. Dostopno prek: [http://www.zpms.si/data/upload/E_prirocnik_POSODOBLJEN_2016_v1\(1\).pdf](http://www.zpms.si/data/upload/E_prirocnik_POSODOBLJEN_2016_v1(1).pdf).

Uporabne povezave:

1. Compasito - Manual on Human Rights Education for Children. Dostopno prek: <http://www.eycb.coe.int/compasito/default.htm>.
2. Design Kit. Dostopno prek: <http://www.designkit.org/>.
3. Evropski mladinski portal. Dostopno prek: https://europa.eu/youth/SI_sl.
4. Globalno učenje v Sloveniji. Dostopno prek: <http://www.humanitas.si/data/useruploads/files/1353923675.pdf>.
5. Kotiček za otroke. Dostopno prek: http://europa.eu/kids-corner/index_sl.htm.
6. Otroški parlamenti. Dostopno prek: <http://www.zpms.si/programi-in-projekti/otroski-parlament>.
7. Portal mlad.si. Dostopno prek: www.mlad.si.
8. Poznavalec. Dostopno prek: <http://www.poznavalec.si>.
9. Slogopis. Dostopno prek: http://www.sloga-platform.org/wp-content/uploads/2016/11/SLOGA_casopis_24st_SPLET.pdf.
10. Skupaj močnejši - OZN in vloga Slovenije v njej za učence in učitelje. Dostopno prek: <http://www.skupaj-mocnej.si>.
11. Strukturirani dialog. Dostopno prek: <http://mss.si/projekti/strukturirani-dialog>.
12. Tudi ti - si delček istega sveta. Dostopno prek: <http://tuditi.si>.
13. Zavod za ustvarjalno družbo TiPovej!. Dostopno prek: www.tipovej.org.
14. Z globalnim učenjem do globalnih ciljev. Dostopno prek: <http://focus.si/wp-content/uploads/2017/02/z-globalnim-ucenjem.pdf>.
15. World's largest lesson - introducing the Sustainable Development Goals to children and young people. Dostopno prek: <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/>.

VIZIJA SLOVENIJE: SEMENA SPREMEMB
Idejnik za učitelje 5. razreda osnovne šole

Izdajatelj: Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko

Avtorice besedil: Tanja Povšič, Annmarie Saša Prah, Barbara Topolovec Klanke in Petra Fidler

Uredila: Katja Bizjak in Timotej Vitez

Odgovorni urednik: Timotej Šooš

Jezikovni pregled: Nataša Purkat

Oblikovanje in ilustracije: David Fartek

Prelom: Andrej Juvan

Naklada: 250

Tisk: Cicero, Begunje d.o.o.

www.slovenija2050.si
Slovenija2050.svrk@gov.si

Ljubljana, avgust 2017

ELEMENTAL
CHLORINE
FREE
GUARANTEED

HEAVY METAL
ABSENCE
CE 94 / 63

**I FEEL
SLOVENIA**

www.slovenija2050.si

